

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

КІЭЛЭЕГЪАДЖЭМ И ИЛЪЭС «ИГЪОГУ ТЕХЪАГЪ»

УФ-м и Президент иунашъокІэ 2010-рэ илъэсэу къы-
хъагъэр кІэлэегъаджэм и Илъэсэу агъэнэфагъ. Тыгъуа-
сэ, мэзаем и 16-м, Адыгеим ар торжественнэу къышъы-
зэіуахыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ мэфэкІ зэхыхъу Адыгэ Рес-
публикэм и Къэралыгъо филармоние щыкІуагъэм
хэлэжъагъ АР-м и Президентэу ТхьакІушынэ Аслъан.
Адыгеим гъэсэныгъэмкІэ исистемэ щылажъэхэрэм
къафэгъэзэгъэ шлуфэс псалъэу Президентым къышъы-
гъэм кІэлэегъаджэм илофшІэн лъытэныгъэу тикъэра-
лыгъо щыфащырэм ишыхъатэу ащ и Илъэс зэрагъэ-
нэфагъэр пстэумэ апэу къышъыхыгъэщыгъ.

ТхьакІушынэ Аслъан ащ фэдэу
къызэрэхагъэщыгъэм зэрэрыгу-
шхорэр къыкІигъэтхыгъ, «тхъа-
шъуегъэпсэу» къариуагъ, гъэхъа-
гъэхэр ашІынхэу джыри зэ къа-
фэлъэіуагъ.

Адыгеим ипрофсоюзхэм я
Федерации кІэлэегъаджэм и
Илъэс икызызэіухын илахышІу
къыхилъхъагъ, гъэсэныгъэм иве-
теранэу зэхыхъэм кырагъэблэ-
гъагъэхэм зэрафэразэхэр къы-
зыщилорэ тхылъхэмрэ шлухъаф-
тынхэмрэ къаритыгъэх.

Нэужым АР-м шІэныгъэмрэ
гъэсэныгъэмрэкІэ иминистрэу
Беданыкьо Рэмэзанэ илофшІэ-
гъухэм я Илъэс къызэрэзэіуа-
хырэм фэшІ къафэгъушІуагъ, хэ-
хъоныгъэшІухэмкІэ, гъэхъэгъэ
инхэмкІэ ар агъэбаинэу къафэ-
лэіуагъ.

Зэхыхъэм икІэухым Адыгеим
иорэдылохэмрэ къэшъокІо ан-
самблэхэмрэ концерт къатыгъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым къы-
тырихыгъэх.

тапэкІи зэрэхагъэщыгъэр къы-
іуагъ. Ипсалъэ икІэухым гъэсэ-
ныгъэм иветеранхэм, нэпэ ащ
щылажъэрэ пстэуми псауныгъэ
пытэ ялэнэу, гъэхъагъэхэр ашІы-
хэзэ, ялофшІэн лъагъэкІотэнэу
къафэлъэіуагъ.

Нэужым кІэлэегъэджэ сэнэ-
хъатыр къыхэзыхыгъэу, илъэсы-
бэхэм къакощІ ар лъызыгъэкІо-
тэрэ унагъохэм ялЫкІохэр сче-
нэм къыдащэагъэх. Ахэм АР-м
и Президент афэгъушІуагъ, къы-
зэрафэразэр къызыщилорэ
письмэхэр къаритыгъэх, нэпэп-
лъэу ежъ ахэтэу сурэт атырахыгъ.

КІэлэегъаджэхэм ащІэкІэ рес-
публикэм ипащэ «тхъауегъэпсэу»
къыриіуагъ ыкІи нэпэпэпэ шлу-
хъафтын къыритыгъ «Илъэсым
икІэлэегъэджэ анахъ дэгъу» зы-
филорэ зэнэкІокъум текІоныгъэр
къышъыдэзыхыгъэу, нэмыкІ зэнэ-
кІокъубэхэм апэрэ чІыпІэхэр ащы-
зыубытыгъэу, Мыекъуапэ иеджа-
пІэу N 9-м икІэлэегъаджэу На-
талья Нечаевам. Джаш фэдэу
кІэлэегъаджэхэм яклуб илЫкІо-
хэм АР-м и Президент «Клубым
ичлен гъэшІуагъ» зыфилорэ цІэр
къызэрэфагъэшъошагъэр къэзы-
ушыхъатырэ тхылъ къыратыгъ.

— КІэлэегъаджэм нахъ цІы-
фыгъэшхо зыхэлъ щыІэп сіомэ
пстэуми къыздырагъэштэн
сшІошІы, — къыіуагъ ащ. —
КІэлэегъэджэ дэгъур икІэлэеджа-
кІохэм шІэныгъэ зэраригъэгъо-
тырэм имызакъоу, культурэм,
цІыфыгъэм, нравственнагъэм
язэхъэкІошху.

Аужырэ илъэсхэм еджапІэм,
кІэлэегъаджэм зэрафыщытхэр
ахэм яфэшІуашэм нэмысыгъа-
пэми, нахышІум ылъэныкъокІэ
хэхъоныгъэхэр зэрэщыІэхэм ащ
къыкІигъэтхыгъ. Гъэсэныгъэм

исистемэ ІэпыІэгъу зэрэфэхъу-
хэрэм кІэкІэу къытегъушІэзэ,
илъэсыбэрэ зишІын пылЫгъэхэ
еджапІэр блэкІыгъэ илъэсым
АдыгэкІалэ щаухи, зэратІупщы-
гъэр, селоу Красногвардейскэм
еджапІэ зэрэщырагъэжъагъэр,
республикэм ит еджапІэхэм зэ-
кІэми гъэстынышхэ шхъуантІэр
ящІэлагъэ хъуным зэрэпэмычы-
жъэхэр, мы системэм щылажъэрэ
нэбгырэ 26-мэ псэукІэ амалэу
ялэр нахышІу шІыгъэным фэшІ
субсидиэхэр зэраратыгъэхэр,
зэраделэхэрэм амалэу ялэмкІэ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

**ЭлектрооборудованиекІэ унэхэр агъэплъыхэ зыхъукІэ
цыфхэм электроэнергиеу агъэфедэн альэкІыщтымкІэ шапхъэхэм яхъыллагъ**

Урысые Федерацием псэупІэхэмкІэ и Кодекс
ия 157-рэ статья, Урысые Федерацием и Прави-
тельствэ 2006-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и
23-м ышІыгъэ унашъоу N 306-р зытетэу «Комму-
нальнэ фэло-фашІэхэу къызыфагъэфедэхэрэмкІэ
шапхъэхэр зэрагъэнэфэрэ шІыкІэр үхэсыгъэным
ехъыллагъ» зыфилорэм адиштэу Адыгэ Республи-

кэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ышІыгъ:

1. Электроэнергиеу агъэкІодыгъэр къызэралъы-
тэрэ прибор щымыІэу электрооборудованиекІэ унэ-
хэр агъэплъыхэ зыхъукІэ, унэм квадратнэ метрэ пчъа-
гъэу илЫм телытагъэу зы квадратнэ метрэм пае ма-
зэм киловатт-сыхъат 18 агъэфедэн альэкІынэу үхэ-
сыгъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъа-
гъэу мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМШЫЛ Мурат**

къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 10, 2010-рэ илъэс
N 26

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КЪЭРАЛЫГЪО СОВЕТ — ХАСЭМ

Ильэсыбэ хъугъэу гъэхъагъэ хэлъэу депутат Иофшлэныр зэригъэцэкIэрэм, парламентаризмэ Урысыеми Пшызэ шъолъыри зацегъэушъомбгъугъэным, Краснодар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ язэкъош зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэм илэхышхо зэрахишхыгъэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Шытху тамыгъэу «Закон. Пшъэрыл. Цыфыгъ» зыфиорэр фэгъэшшоагъ **Кондратенко Николай Игнат ыкIом**, Краснодар краим ыцIэкIэ Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ ФедерациемкIэ и Совет хэтым — Краснодар краим икIэралыгъо хабзэ ихэбзэгъэуцу (илыкIо) орган ыцIэкIэ Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ ФедерациемкIэ и Совет лыкIоу цыIэм, ФедерациемкIэ Советым аграрнэ-гъомылэпхъэ политикэмкIэ ыкIи пцэжыгъэхунымкIэ и Комитет хэтым.

Социальнэ Иофыгъохэр ЧЫФЭ АТЕЛЪЭП

пэуагъэхъагъ. Ащ фэдэ ахыцэ IэпыIэгъур икIыгъэ ильэсым кIэлэ-цыкIу 60744-мэ а р а т ы щ т ы г ь, чыфи атемылэу ильэсыр агъэкIотэжыгъ.

Мы ахыцэ IэпыIэгъум нэмыкIэу сабыл кызыфэхъурэ ным зэтыгъоу федеральнэ бюджетым кыыхахызэ кыратырэ ахыцэм республикэми хэгахъо фешы. Ащ фэдэу икIыгъэ ильэсым сабыл 4343-мэ апае сомэ миллиони 6-рэ мин 810,5-рэ республикэ бюджетым кыыхагъэкIыгъ.

Джашу фэдэу республикэ бюджетым кыыхахы сабыл сэкъатхэр зылыгъэхэм мазэ кIэс аратырэ ахыцэри. 2009-рэ ильэсым ащ фэдэ ахыцэ IэпыIэгъоу нэбгыри 169-мэ аратыгъэм сомэ мин 226,6-рэ апэлухъагъ.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

2004-рэ ильэсым республикэм унашъо цаштагъ кIэлэ-цыкIоу мыщ кыыхъухъэхэрэм аныбжы ильэс 14-м нэсыфэ республикэ бюджетым кыыхахызэ мазэ кIэс ахыцэ хэгъэхъо IэпыIэгъоу сомэ 115-рэ аратызэ ашынэу. Адыгэ Республикэм ИофшлэнымкIэ ыкIи социальнэ хэуныгъэмкIэ и Министерствэ кызыртыгъэмкIэ, а Иофыгъом 2009-рэ ильэсым сомэ миллион 95-рэ мин 712,5-рэ

БЗЭДЖЭШАГЪЭ ЗЭРИХЪАГЪ

Наркотическэ ыкIи психотропнэ вещество зэфэшхъаф-

хэм ыкIи шъхъафитэу цыфхэм агъэфедэнэу цымыт уц зэхэгъэкIухъагъэу тутын фэдэу зашъохэрэм ягъээкIон апэ-шIуеклогъэным епхыгъэ унашъоу Урысые Федерацием и Правительствэ ыштагъэр гъэцэкIэгъэным пае Адыгеим межведомственнэ Иофшлэкло куп шызэ-хашагъ. Ащ хэхагъэх Прокуратурэм, УФ-м и Прокуратурэ АР-мкIэ изэхэфын комитет и

ГъэорышлэпIэ, АР-м хэгъэу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ, Урысыем и ФСКН (наркотикхэр хэбзэнчъэу гъээкIогъэнхэм пэуцужыгъэр къулыкIур) Краснодар краимкIэ и Чыплэ гъэорышлэпIэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къутамэ ялыкIохэр.

Мы мафэхэм ФСКН-м илофшлэхэм зэрахъэгъэ оперативнэ-лэхъон Иофтхъабзэхэм яшIуагъэкIэ, ТэхъутэмыкIое районым ит поселкэу Яблонскэм цыпсэурэ предприниматель горэ къау-бытыгъ. ЗэрагъэуэфыгъэмкIэ, мыщ «курительные смеси» зыфиорэу цэ хэхэгъэкIухъагъэр ионтэгъугъэкIэ грамм 4,5-рэ хъоу ыцагъ. Экспертизем кызыртыгъэлъэгъуагъэмкIэ, ащ цыфым ипсауныгъэ иегъэшхо ригъэкIын ыльэкIышт. УФ-м и Уголовнэ кодекс ия 228.1-рэ статья ия 3-рэ Iахъ ялэуыгъышIэу предпринимательым пшъэдэкIыжы рагъэхышт.

**Урысыем и ФСКН
Краснодар краимкIэ и Чыплэ
гъэорышлэпIэ АР-мкIэ и
Къутамэ ипресс-къулыкIу.**

Ильэс зэфэхысыжхэр ЯПЧЪАГЪЭ ХЭХЪУАГЪ

Урысые Федерацием и Прокуратурэ АР-мкIэ изэхэ-фын комитет и ГъэорышлэпIэ 2009-рэ ильэсым Иофэу ышIагъэм изэфэхысыжхэм афэгъэхыгъэ пресс-конференцие бэмьшIэу Мыекъуапэ цыкIуагъ. Республикэм и СМИ-хэм ялыкIохэм яупчIэхэм джэуапхэр кыраты-жыгъэх ГъэорышлэпIэм ипацэ ипшъэрылхэр зыгъэцэкIэрэ Наталья Бесчеровам, криминалистикэмкIэ отделым ипацэу Мамый Руслан, нэмыкIхэми.

Хабзэ зэрэхъу-гъэу, пстэуми апэу Иофэу ашIа-гъэм ыкIи та-пэкIэ пшъэры-лэу зыфагъэу-цу ж ы х э р э м афэгъэхыгъэу кIэгушыIагъ Н.Бесчеровар.

Ащ кызырэ-хигъэшпгъэмкIэ, икIыгъэ ильэсым республикэм бзэджэшIэгъэ 4865-рэ цызэра-

хъагъэу агъэуэфыгъ. 2008-рэ ильэсым егъэпшагъэмэ, ар процент 3-кIэ нахыб. БзэджэшIэгъэ хылыгъэхэм ыкIи хылыгъэ дэхэм япчъагъэ процент 9,7-кIэ нахъ макIэ зэрэхъугъэр лэ-ныкIоу дэгъоу кIэбгъэлъэгъон лъэкIышт. ХъункIэн бзэджэ-шIагъэхэм, наркотикхэр хэбзэн-чъэу гъээкIогъэнхэм, цыфым шъобж хылыгъэхэр зэрэтыраца-гъэм ыпкIэ кыкIыкIэ зидунай зыхъожыгъэхэм япчъагъэ нахъ макIэ хъугъэ. ЗэкIэ бзэджэшIа-гъэхэр пштэмэ, ахэм ашыцэу процент 37-р — тыгъоным, про-цент 5,6-р — хъункIэн бзэджэ-шIагъэхэм, процент 9,6-р гъэ-цIагъэ зыхалъ бзэджэшIагъэ-хэм, наркотикхэр хэбзэнчъэу гъээкIогъэнхэм процент 10,1-р ыкIи процент 10,8-р экономи-кэм япхыгъэх. БзэджэшIагъэу зэрахъагъэхэм япроцент 67,2-р правэушъомкIо органхэм зэха-фын алыгъыгъ, ар блэкIыгъэ ильэсым мыщ фэдэ иуахътэ

егъэпшагъэмэ, проценти 3,8-кIэ нахыб. Ильэсым кыкIоцI Ады-геим шIагъэуэфыгъэ укIыгъэ Иофхэм язэхэфын процент 91-м кIэхъоу агъэцэкIагъ. Джашу фэдэу блэкIыгъэ ильэсхэм зэрахъэгъэ бзэджэшIэгъэ хылыгъэхэм ыкIи хылыгъэ дэхэм язэхэфын Гъэ-орышлэпIэм икIулыкIушIэхэр мафэ кIэс зэрэдэлажыгъэхэрэм игугъу къашIыгъ. Ащ фэдэ бзэджэшIэгъэ 14-мэ язэхэфын икIэрыкIэу 2009-рэ ильэсым рагъэжыгъыгъагъ. Ахэм ашы-цэу 11-р зэхафын алыгъыгъ ыкIи уголовнэ Иофхэр судым IэкIагъэхъагъэх.

Мэхъанэшхо зилэ лэныкIо-хэм ашыцэ коррупцием пэ-шIуеклогъэныр. ГухэкI нахъ мышIэми, мыщ фэдэ бзэджэ-шIагъэу агъэуэфыгъэхэрэм япчъа-гъэ ильэс кIэс республикэм нахыбэ цэхъу. 2009-рэ ильэ-сым мы лэныкIомкIэ законыр гъогогъу 97-рэ аукуагъ. 2008-рэ

ильэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, ар процент 40,6-кIэ нахыб. Зэфэхысыжхэр пшIымэ, коррупцием епхыгъэ бзэджэшIагъэхэр нахыбэу зы-шIагъэуэфыгъэхэр правэушъо-мэкIо, гъэцэкIэкIо производ-ствэр, псауныгъэр кIэушъомэ-гъэныр ыкIи гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэ ясистемэхэр арых.

Дунэе кризисым ильэхъан ИофшлэпIэхэр чIэзынэгъэ цыфхэм яфитыныгъэхэр кIэу-

хъумэгъэнхэр, цыфым илэжъап-кIэ игъом кIэзымыгъырэ пацэм пшъэдэкIыжы егъэхыгъэныр анахъ Иофыгъо шъхъаIэу джы-рэ лэхъан цытхэм ашыцхэу зэлукIэм кышIагъэнэфагъ. Зи-пшъэрылхэр тэрэзэу, законом диштэу зымыгъэцэкIэрэ пацэ-хэм уголовнэ Иоф къапагъэтэ-джэн зэралъэкIыштыр къаIуагъ. Ащ фэдэ цысэ заулэ блэкIыгъэ ильэсым республикэм шIагъэу-нэфыгъ.

Общественностым мэхъанэ-шхо зэритыгъэ уголовнэ Иофхэм язэхэфын джырэ лэхъан зэрэ-лэыкIуатэрэр, IэнатIэ зылыгъ пацэхэм зэрахъэгъэ бзэджэ-шIагъэхэм язэхэфын епIыкIэу фыряIэр, нэмыкI упчIэхэм яджэуапхэр ГъэорышлэпIэм ипацэхэм кыратыжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр Iэшгъынэ Аслъан тырихыгъ.

01-м КЪЕТЫ

Мы ильэсыр кызыхъа-гъэм кышIуыблагъэу рес-публикэм гъогогъу 35-рэ ма-шIом зыкышIуыштагъ. Ахэм нэбгыриплI ахэкIодагъ, ащ фэдизмэ шъобжхэр атеца-гъэ хъугъэ. Зэрарэу машIом кыыхыгъэр сомэ миллиони 4-м кIэхъугъ.

ТэхъутэмыкIое районым ит къуаджэу Пэнэхэс дэт унэхэм ашыц горэм, электричествэр зэрыкорэм ыпкIэ кыкIи, джы-рэблагъэ машIо кIэнэгъагъ. Ащ унашъхэр тыристыкIыгъ, унэр зые хъулыгъгъэм шъобжхэр тешагъэхэ хъугъэ. Красногвар-дейскэ районымкIэ селоу Еле-новскэм дэт унэхэм ашыц хъа-кум игъэуцункIэ шапхъэхэр зэ-раукъуагъэхэм кыыхэкIэу машIо кышIуыгъу, унашъхэми, дэпкIэ-хэми иягъэ аригъэкIыгъ, унэгъо IапIэу итыр стыгъэ. МыекIопэ районым ит поселкэу Табачнэм дэт унэхэм ашыц зэрэпсаоу стыгъэ. Къахыгъэу шагум дэтым пэблагъэу машIор зэрээкIа-гъэнагъэм, ащ зэрэфэмьсакы-гъэхэм ар апкIэ кыкIыгъ.

Мыхэм афэдэ цысэу кIэпхын лъэкIыштыр макIэп. Нахыбэу машIор кызышIуыгъэр унэу

зышыпсэуэхэрэр ары. Ащ фэшI Иофтхъабзэу «Жилище — 2010» зыфиорэр республикэм цызэха-цагъ, блэкIыгъэ цылэ мазэм и 15-р ары ащ иапэрэу цыгъоу зы-рагъэжыгъэр. МэшлогъэкIосэ къулыкIуым инспекторхэмрэ участковэхэмрэ унэхэр къа-кIухъэхээ, машIо кIэмыхъу-ным зэрэфэхъагъэхэр, шапхъэ-хэр зэрагъэцэкIэхэрэр аулэкIу, хэукIоныгъэхэр зышIыхэрэм пшъэдэкIыжы арагъэхы.

УплэкIунхэм кызырагъэлъ-гъуагъэмкIэ, электричествэм ирыкIуапIэхэм ягъэпсынIэ на-хыбэу хэу-кIоныгъэхэр ашIых, шагум псэуалъэу дэт-хэм азыфагу мэкIу Iатэхэм-кIэ, пхъэхэмкIэ, нэмыкIэу псын-кIэу машIо кы-зыкIанэхэрэм-кIэ «аушгъэх». ИльэсыбэкIэ узэкIэлэбэжы-мэ агъэуцугъэ-гъэ унэжыым электричествэр зэрэцэлэгъэм уфэмьсакыгъэм,

машIо кыкIэнэнкIэ цынагъо. Ащ фэд, мэкIуым, пхъэм къа-кланэмэ, гъэкIосэжыгъошIу хъуштэп, псэуалъэу зыпэбла-гъэхэр хэстыхъаштых.

МашIом сыдигъокIи фэса-кыныху, шапхъэхэр агъэ-цэкIэнхэу пстэуми тыкIыалэу. УпчIэ е тхъаусыхэ зилэр кы-теон ыльэкIынэу «цыхъэшIэгъу телефонхэр» шъугу кIэтэгъэ-кIыжыых. МыекъуапэкIэ — 56-80-78-рэ, Ростов-на-Дону шъузэрэтеоштыр 240-66-10-рэ.

Татьяна ОЧАСОВА.
МашIор кIэмыхъуным
лпылгъэнымкIэ АР-м
икIэралыгъо инспектор.

Тизэдэгущылыгъухэр

Адыгэ Республикэм муниципальнэ образование 60 цы-
зэхэцагъ. Ахэм ащыццэу тлур къэлэ коих, 7-р муниципальнэ
районх, 5-м къэлэ ыкIи 46-м къоджэ псэуплэ зэхэцакIэ
яI. А зэпстэуми адэлажэ Адыгэ Республикэм чIыплэ
зыгъэlorышIэжыным иорганхэм Ioф адэшIэ-
гъэнымкIэ и Комитетэу Iэтэжыкхэ Заурдин
зилэшхэтетым. А пэщэ IэнатIэм Заурдин
зылауагъэхагъэр илэсрэ ныкьорэ хьугъэ. ЧIыплэ
зыгъэlorышIэжыным иорганхэм реформэхэр
зэрашхьохэрэм, ящылакIэ зэрэзэхэцагъэм, ахэр
зэрихьылэхэрэ кыныгыгъэхэм, хабзэр Iэпылэгъу зэ-
рафэхьурэ шIыкIэм ыкIи а лъэны-
кьохэмкIэ къадэхьурэм зашхьыгъэуазэ
тшIоигъоу джырэблагъэ Заурдин
гушылэгъу тыфэхьугъ.

ЛЪЭНЫКЪО ПСТЭУМИ КОМИТЕТЫМ ЫНАIЭ АТЫРЕГЪЭТЫ

— Заурдин, апэрэшIэ ты-
зыщыгъэгуазэ тшIоигъор
чIыплэ зыгъэlorышIэжы-
ным реформэхэр цырегъэ-
кIокIыгъэнхэмкIэ документ
шхьалэу шхьэрыгуазэрэр
ыкIи ащ тегъэпсыкIыгъэу
пстэуми апэ игъэшхыгъэн
фэе лъэныкьоу шхьулыгъэ-
хэрэр ары.

— 2003-рэ илээсым чIэпы-
гъум и 6-м ашпалт номеру 131-рэ
зыттет Федеральнэ законуу «Уры-
сые Федерацием чIыплэ зыгъэ-
lorышIэжыным цызэхэцагъэ-
ным иобшэ принципхэм яхьы-
лагъ» зыфилорэр. Ар гъэцкIэ-
жыгъэным пэе пстэуми апэ
игъэшхыгъэн фаеу тлэйтэрэр
ыкIи тызыфэлажэрэр а зако-
ным зэригъэнафэрэм тегъэпсы-
кIыгъэу чIыплэ зыгъэlorышIэ-
жыным епхыгъэ реформэхэр
цыIэныгъэм цыпхырышхыгъэн-
хэр ары. Ащ пэе чIыплэ зыгъэ-
lorышIэжыным изыттет, хэхь-
ныгъэу ышIыхэрэм, федеральнэ
законодательствэр ыкIи Адыгэ
Республикэм изаконхэр зэрагъэ-
цакIэхэрэм яхьылэгъэ монито-
рингыр тикомитет зэхэцэ. Мы
лъэхъаным зигъо дэдэу шхьт
кыныгыгъоу тэлыгъэ муниципаль-
нэ норматив актхэм ясистемэ
дгъэфедэн тлэжыгъэнэу гъэпсыгъэ-
ныр. Сыда пIомэ информации
жъугъэм ичIыплэ амалхэм ахэр
кыыхаутхэ зыхьукIэ тиражэу,
аныхьэу къуаджэхэм алылэсыхэ-
рэм, яIэр бэл. Арышх, ахэм зэ-
кIэлэжыкIокIэ тэрэз ятыгъэн,
федеральнэ законодательствэм
дишхьтэу гъэпсыгъэнхэ, муници-
пальнэ норматив правовой акт-
хэм яхьылэгъэ къэбархэр цыф-
хэм, къэралыгъо хэбзэ органхэм,
чIыплэ зыгъэlorышIэжыным
иорганхэм ыкIи IэнэтIэхэхэхэм
алылэсынхэ алэжыгъэнэу шхь-
гъэным пэе Регистрэр зезыщэ-
рэ отдалэу тикомитет иIэм му-
ниципальнэ норматив правовой
актхэр зэлуэгъагъэх, эксперти-
зэ ешIых. Комитетым испециа-
листхэм муниципальнэ право-
вой актхэм ямодельнэ сборник
зэхигъэуцагъ, ащ кышхьагъэла-
гъо а Ioфым ехьылэгъэ опы-
тэу Урысые Федерацием ис-
бъект зырызхэм зэлауагъэлагъэр.
Къэлогъэн фае а IoфшIэнымкIэ
УФ-м юстициемкIэ и Мини-
стерствэ Iэпылэгъушхь кызырэт-
фэхьурэр.

— КызытынэкIыгъэ илээ-
сым къэлэуагъэм тетэу зэ-
шIошхьыгъэ Ioфыгъохэм
яхьылэгъэ цысэ горэхэр
къэпхьынхэ плэжыгъэ?

— КызытынэкIыгъэ 2009-рэ
илээсым муниципальнэ право-
вой акт 910-м Ioф адэтшIагъ,
Адыгэ Республикэм чIыплэ зы-

гъэlorышIэжынымкIэ иорган-
хэм яправовой акт 397-рэ Феде-
ральнэ регистрэм хьадгъэгуа-
цуагъ, федеральнэ ыкIи регио-
нальнэ законодательствэр зыш-
укогъэ правовой акти 129-рэ
кыыхэдгъэццыгъ. Къэлогъэн фае
норматив правовой акт горэм
заклечение зэрегъыгъэм лыпы-
тэу муниципальнэ образование
пстэуми а IoфымкIэ янорматив
правовой актхэм гъэтэрэзы-
жыгъэнхэр зэрафашхьхэрэр. На-
хьшхэм ядокументхэм ядэгъугъэ
уигъэрэзэнэу цымытыгъэмэ, му-
ниципальнэ образованиехэм
янорматив правовой актхэр экс-
пертизэ тшIынкхэ тыфитэу зыхь-
гъэм кышхьуагъэу ахэр фе-
деральнэ ыкIи региональнэ за-
конхэм адишхьтэхэу гъэпсыгъэ зэ-
рэхьугъэр хэзгъэунафыкIы
спIоигъу.

— Тыхэмыукьорэмэ,
шхьуикомитет хэбзэхьу-
хьан IoфшIэным хэлажэ.

— КызытынэкIыгъэ илээсым
тиккомитет июридическэ отдал
Адыгэ Республикэм изаконно-
проектхэу «Адыгэ Республикэм
и Законэу «Адыгэ Республикэм
имунципальнэ къулыкьу ехьы-
лагъ» зыфилорэм зэхьокIы-
ныгъэхэр фэшхыгъэнхэм фэгъэ-
хыгъэ» зыфилорэр ыкIи «Адыгэ
Республикэм и Законэу «Адыгэ
Республикэм имунципальнэ
къулыкьушIэхэм класснэ чинхэр
афэусыгъэнхэм ыкIи къафэгъэ-
нэжыгъэнхэм яхьыллагъ» зы-
филорэрэр зэхигъэуцагъ. Закон-
хэм кIэщакIо афэхьугъэн фи-
тыныгъэм тегъэпсыкIыгъэу,
Адыгэ Республикэм и Президент
ахэр АР-м и Къэралыгъо Совет
— Хасэм хилэхьагъэх, апэрэ
еджэгъумкIэ ашпалтэх, тызыхэ-
хьэгъэ илээсым имээзе Парла-
ментым иIэшт зэхэсыгъом ахэр
ятIонэрэ еджэгъум тегъэпсы-
кIыгъэу кыыхалхьащытх. Джашу
фэдэу къэлогъэн фае зэхэдгъэу-
цуи, тикомитет и Положение
зэхьокIыныгъэхэр фэшхыгъэн-
хэм ехьылэгъэ унашхьо Адыгэ
Республикэм иминистрэхэм я
Кабинет зэриштагъэр, комите-
тым ипшхьэрылэхэм ащ хэхь-
оныгъэхэр зэрафашхьыгъэр. Джы
хадзырэ муниципальнэ IэнатIэ-
хэр зезыхьэхэрэр гъэхьазыры-
гъэнхэм, икIэрыкIэу ухьазыры-
ныгъэ ягъэгъотыжыгъэным
ыкIи яIэпэлэсэныгъэ хэгъэхь-
оным, джашу фэдэу муници-
пальнэ къулыкьушIэхэмрэ му-
ниципальнэ учреждениехэм
яIoфшIэхэмрэ ухьазырыгъэн-
хэм, икIэрыкIэу ухьазырыжы-

ныгъэ ягъэгъотыжыгъэным, яIэп-
Iэсэныгъэ хэгъэхьоным яп-
хыгъэ IoфшIэнхэм тахэлэжхэн
тыфитэу хьугъэ.

— Муниципальнэ образо-
ваниехэм ящылакIэ амалхэр
дэгъух пIоным Ioфыр темы-
тэу кыгъышIошхь. Ащ зэхь-
окIыныгъэхэр фэшхыгъэнхэм
ехьылэгъэ IoфшIэнэу зэ-
шхьуагъэмкIэ цысэ горэхэр
къэпхьынхэ плэжыгъэ?

— Ащ ехьылэгъэу къэлогъэн
фаехэр цылэх. Сэ зы цысэ къэс-
хьышхьт. «Адыгэ Республикэм
иунэ-коммунальнэ хьызмэт
иобъектхэм электроэнергиер
кIэутоягъэу ащыгъэфедэгъэныр»
зыфилорэ программэу 2008 —
2009-рэ илээсхэм ателытагъэр
тиресубликэ цыгъэцкIэжыгъэ-
шхьыгъэ. А программэм тегъэ-
псыкIыгъэу кызытынэкIыгъэ
илээсым республикэ бюджетым
имылькыу сомэ миллиони 6-рэ
мин 936-рэ алэ кырагъэхьагъ.
Тикомитет хэлажэзэ электр-
оэнергииер кIэутоягъэу гъэфе-
дэгъэным ехьылэгъэ технологи-
ехэр республикэм икIэлэ ыкIи
къоджэ псэуплэхэм ашпалтэ-
дэгъэх. ЧIыплэ мэхьанэ зилэ
Ioфыгъохэр зэшIохыгъэнхэ гу-
хьыгъэм, нэмыкIэу къэпIон ху-
мэ, урамхэр чэщырэ къэнэфы-
хэу гъэпсыгъэным пэе къэлэ
ыкIи къоджэ псэуплэ гъэпсыкIэ
зилэ муниципальнэ образование
22-м, муниципальнэ райони 6-м
чэщырэ кызырагъэнэфыр ос-
тыгъэ 960-рэ, электричествэр
кIэутоягъэу зыгъэфедэрэ лам-
пэ 1090-рэ алэкIэдгъэхьагъ. Зэ-
шхьохэрэ псыр кычIэзышхьырэ
псынэхэм апае насос 15 кта-
фащыгъэ.

— ЧIыплэ зыгъэlorышIэ-
жыным иорганхэм бюджет
мылькыу къалэклахьэрэр
зэрэмакIэм итхьаусыхэ бэмэ
къашIэу зэхэпхьышхьт. Ащ
ехьылэгъэ Ioфыгъо горэхэр
зэшIошхьынхэ шхьулыгъэ-
кIыгъэ?

— А щылагъэм чIыплэ мэхь-
анэ зилэ Ioфыгъохэм язэшIохын
кызырегъэкIынырэр зэклэми
ашIэ. Ау а лъэныкьомкIэ еж-
хэми къатенэхэрэр цылэх.
Зэклэми ашIэ ябюджетхэр кы-
гъэгъугъэнхэм хэбзэлахьхэмрэ
мыхэбзэлахь къэкIуапIэхэмрэ
лъапсэ зэрафэхьхэрэр. Муни-
ципальнэ образованиехэм ябю-
джетхэм якъэкIуапIэхэр гъэтэрэ-

зыгъэнхэ гухьалыгъым пэе чIыгу
хэбзэлахьхэмрэ ямылькыу пэе
физическэ лицэхэм хэбзэлахьхэу
атырэмрэ мэхьанэ шхьулае яIэу
щыт. Адыгэ Республикэм и Пре-
мьер-министрэ пшхьэрылхэу
кыгъышхьыгъэр дгъэцкIэжыгъэ,
муниципальнэ образованиехэм
япащэхэр, Роснедвижимостым,
Ростехинвентаризацием, Росре-
гистрацием ялыкIохэр кыыхэд-
гъэлажыгъэхэзэ, ренэу зэлукIэхэр
зэхатщэщыгъэх. Ащ ишхьуа-
гъэклэ чIыгу лахьхэу хэбзэлахь-
хэр зэрэтынхэ фаехэр 47000-м

гъэрэкло нэдгъэсыгъ. Ыпэрэ
илээсым ахэр 400-м шIокIы-
щыгъэхэп. Ау джыри кыда-
мылытагъэхэу чIыгу лахь 18000
фэдиз къэнагъ. Къэлауагъэмэ
хьушхьт мылькыу пэе хэбзэлахьхэр
кызырэтынхэ фаер агъу къэзы-
гъэжыкIыгъэр тхыль 64600 ыкIи
чIыгъумкIэ хэбзэлахьхэр кызы-
ратынхэ фаем фэгъэхьыгъэ
тхыль 81600-рэ 2009-рэ илээ-
сым иятIонэрэ кIэлэныкьо
хэбзэлахь органхэм цыфхэм
зэралыагъэлэсыгъэхэр. Джашу
фэдэу къэлэ ыкIи къоджэ му-
ниципальнэ образованиехэм
яорганхэм яIoфшIэхэм мыль-
кыу пэе тхыль 55700-рэ ыкIи
чIыгъум пэе тхыль 59500-рэ
цыфхэм алыагъэлэсыгъ. Муни-
ципальнэ образованиехэм ябю-
джетхэм якъэкIуапIэхэр гъэ-
тэрэзыгъэнхэмкIэ а IoфшIэным
кыыхэццэу ишхьуагъэ къэкIуагъ.
Ыпэрэ илээсым елытыгъэмэ,
гъэрэкло чIыгу хэбзэлахьхэмкIэ
планыр къоджэ псэуплэхэм
фэдитIум ехьукIэ нахьыбэу
агъэцкIэжыгъэ, бюджетхэм
мылькыу къалэклахьхэу фэди
1,5-кIэ нахьыбэу хьугъэ.

Арэу щыт нахь мышIэми,
республикэм щыпсэухэрэм
япроцент 40 фэдизым яунэхэм
ыкIи ячIыгу лахьхэм апае хэбзэ-
лахьхэр атыхэрэп. Ащ тетэу зы-
кIэхьугъэр ячIыгу лахьхэм ягъу-
напкIэхэр гъэунафыгъэнхэм
ыкIи чIыгу кадастрэм хьатэ-
гъэуцогъэнхэм апае пкIэу алахь-
рэр зэрэиныр ыкIи 1970 —
1985-рэ илээсхэм атыгъэ унэ-
хэр зэрыунаехэр кызыушыгъа-
тырэ свидетельствэхэр зэрамы-
лэхэр ары. Джашу фэдэу къэлауа-
гъэмэ хьушхьт транспорт хэбзэ-
лахьхэу атыхэрэм ащышхь лахь
чIыплэ бюджетхэм ятыгъэным
муниципальнэ образованиехэм
япащэхэр бэшIагъэу кызырэ-
кIэлэлэушхьыгъэхэр. А кыныгъор
зэхифи, Адыгэ Республикэм и
Президент Парламентым зы-
фигъэзагъ а хэбзэлахь лэпкыгъым
ипроцент 30 муниципальнэ
образованиехэм алукIэнэу гъэ-
сыгъэнэу. Тызыхэхьыгъэ илээ-
сым ишхьыгъэ мазэ и 1-м кышхьу-
агъэу ащ тетэу гъэпсыгъэ-
щыгъэх, муниципальнэ образо-
ваниехэм ябюджетхэм якъэ-
кIуапIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэмкIэ
ащи ишхьуагъэ къэкIошхьт. Джашу
фэдэу ячIыплэ бюджет кыгъэ-
кыгъэным пэе мыхэбзэлахь

къэкIуапIэхэри муниципальнэ
образованиехэм агъэфедэнхэ
алэжыгъэх.

— Муниципальнэ образо-
ваниехэм яадминистрације-
хэм яштатхэр зэрэмынхэ-
ри, специалистхэр зэри-
мыкьухэрэри, ахэм апкь
кыкIэу яIoфшIэн зэрэзэхэ-
цагъэм идэгъугъэ икьоу
уигъэрэзэн зэримылькIы-
щыгъэри къалоу кыыхэкIы.
Арышх, кадрэхэм яхьылэгъэ
кыныгыгъохэм ягъуу кыгъы-
фэшхьы тшIоигъу.

— Муниципальнэ къулыкьу-
шIэхэм яIэпэлэсэныгъэ зыкье-
гъэлэтыгъэныр пшхьэрылхэу кы-
нэу ыкIи мэхьанэшхо зилэ Ioфы-
гъоу зэрэщыгъэр кыдагъурылэзэ,
тикомитет 2007-рэ илээсым кы-
шхьуагъэу ренэу Ioф зышIэрэ
егъэджен-методическэ семинар-
хэр Мыекьопэ къэралыгъо тех-
нологическэ университетым
щызэхэщэцх, ащ икIэлэлэгъа-
джэхэр ыкIи министерствэхэмрэ
ведомствэхэмрэ яспециалистхэр
кыыхэгъэлажыгъэх. Джашу фэдэу
чIыплэ зыгъэlorышIэжыным
иорганхэм практикэм епхыгъэ
Iэпылэгъу ягъэгъотыжыгъэным фэшI,
кызытынэкIыгъэ 2009-рэ илээ-
сым семинархэр зэхэтццэгъэх.
Егъэдженхэр зауым, муници-
пальнэ къулыкьушIэ нэбгырэ
20-м шхьошэ гъэнэфагъэ зилэ
сертификатхэр аратыгъэх. Ащ
нэмыкIэу чIыплэ зыгъэlorышIэ-
жыным иIoфшIэн илэныкьо
зэфэшхьафхэм яхьылэгъэ мо-
ниторингхэри тикомитет зэхи-
цагъэх, номерэу 131-рэ зыттет
Федеральнэ законом ягъэнэфэрэ
пшхьэрылхэр гъэцкIэжыгъэн-
хэм ехьылэгъэ щыкIэгаби кы-
хэдгъэщыгъэ. Ахэм зыкIэ ащы-
щыгъэ кылазгъэпсын IoфшIэным
ылыэныкьокIэ пшхьэрылхэр
гъэцкIэжыгъэнхэр — псэуплэ-
хэм ягенеральнэ планхэр, чIыгъур
гъэфедэгъэнымкIэ ыкIи псэуа-
лыхэр, къэлэ койхэм хэхьоны-
гъэхэр ягъэшхьыгъэнхэмкIэ план-
хэр ухэсыгъэнхэр. Непэ ехьулэу
зэрэщыгъэнымкIэ, республикэм
имунципальнэ район пстэуми
чIыплэ планированиемкIэ схе-
мэхэр ыкIи къэлэ койхэм яге-
неральнэ планхэр зэхатгъэуца-
гъэх. Джашу фэдэу псэуплэхэм
ягенеральнэ планхэр, чIыгъур
гъэфедэгъэнымкIэ ыкIи псэуа-
лыхэр щыгъэпсыгъэнхэмкIэ
шапхьэхэр зэрифэшхьуашхэм
тегъэпсыкIыгъэу агъэцакIэх. А
Ioфыр зэшIохыгъэным пэе
псэуплэхэм ябюджетхэм икьоу
мылькыу яIэгоп. Мары республи-
кэм икIэлэ ыкIи къоджэ псэу-
плэ 5 нылэп ябюджет мылькыкIэ
генеральнэ планхэр зэхэгъэу-
цогъэнхэм фежыагъэхэр. Ахэм
ащыщых Яблоновскэ, Инэм,
Тэхьутэмыкьое, Каменномост-
скэ ыкIи Даховскэ псэуплэхэр.
Адыгэ Республикэм и Президент
иунашхьо тегъэпсыкIыгъэу ми-
нистрэхэм я Кабинет 2009-рэ
илээсым бэдзэогъум и 22-м уна-
шхьо ышIи, гухьалэ гъэнэфагъэм
телыгъэгъэ Республикэ програм-
мэу «Адыгэ Республикэм къэлэ-
гъэпсынымкIэ хэхьоныгъэхэр
егъэшхьыгъэнхэр» зыфилорэм
дишхьтэу, къэлэзгъэпсын докумен-
тацием изэхэгъэуцон пэлауагъэ-
хьаным фэшI муниципальнэ
образование 30-м республикэ
бюджетым имылькыу сомэ мил-
лиони 9 афатIупщыгъагъ.

СЭХЬУТЭ Нурбий.

Узэрыгушхон Юфшлагъэ я

Корр.: Адэ Шынджые кӕоджэшхом игугъу кӕтшыгъэти?

Хь.Ф.: Шынджые чылэшхо, нэбгырэ минитум ехъу дэс. Ащи тефэ врачеснэ амбулаторие кышчызэутхынэу. Уни нэмыкИ тыкызыфанэрэ цы-лэп. Шымылэ закӕор ащ цы-лэжыцт врачыр ары. Фаехэп врачхэр чылагъохэм адэсынхэу, Юф ащашлэнэу.

Корр.: Тилэгъахэп Краснодар шӕунэгъу-нэгъоу врачхэр шӕуимэ-клӕныр.

Хь.Ф.: А кӕалэр зэрэтпӕ-гъунэгъур арыба врачхэр зы-

врачэу тилэхэр жъы мэхъух, ныбжыкӕхэр кытфакӕхэрэп. Марышӕ, неврологхэр, наркологхэр, рентгенологхэр, нэмыкӕхэр непэ икӕухэрэп.

Корр.: Сид фэдица узипӕцӕ коллективыр зэрэхъурэр? Дэгъугъэ нэбгырэ саулэм ацӕл кӕтит-фенӕуагъэм.

Хь.Ф.: Врачхэри медсестрахэри зэхэтхэу зэрэхъухэрэп нэбгырэ 640-рӕ. Врач дэгъу дэдэхэу, сымаджэхэм ренэу ахэтхэу, акъошхэм афӕдӕу афӕгумӕкӕхэу тилэхэр бӕ мэхъух. Зӕклӕми ацӕл кӕпӕныр яфӕшӕуаш. Ау нэбгырэ зы-

гъор мы аужырӕ илъэситум оборудованиер, аппаратхэр фӕдитум ехъукӕ нахыбӕ зэрэхъугъэхэр ары. Зишӕуагъэ кӕкӕуагъэр лӕпкӕ проектӕу «Псауныгъ» зыфилорӕр цылӕ-ныгъэм шыгъӕцӕкӕгъэ зэрэхъурэр, Адыгэ Республикӕм псауныгъэр кӕуӕхъумӕгъӕным-кӕлӕ и Министерствӕ ренэу ыналӕ кызырӕттетыр, лӕпы-лӕгъу кызырӕтфӕхъурӕр ары.

Ащ фӕшыхъат гъӕрекӕлӕ сомӕ миллиони 3,7-рӕ зыосӕ рентген аппаратурӕ Инӕм сымӕджӕшым кызырӕраты-гъэр. Чӕтыгъэр жъы дӕдӕ хъугъӕ. Ар зэрӕзблахъугъэм ишӕуагъӕкӕлӕ, тиврачхэр зери-фӕшӕуашӕу ялӕзӕнхӕ алӕ-кӕлӕгъ гриппыр кызыузыгъӕхэм. А сымӕджӕшыр капитальнӕу гъӕцӕкӕжыгъӕным сомӕ миллиони 2,3-м ехъу пӕ-лудгъӕхъагъ, оборудование ыкӕи аппаратурӕ зӕфӕш-хъафхэу сомӕ миллионым ехъу ауасӕ кыфӕтцӕфыгъӕх.

Яблоновскӕм поликлиникилӕу цагъӕпсыгъэр мыгъӕ кызылӕутхышут. Ащ чӕгъӕу-цощт мебель зӕфӕшхъафхэм, зӕрыгыкӕхэрӕ машинӕхэм, медицинӕ оборудованиер, нэмыкӕлӕу ящыкӕлӕгъӕхэм якъӕ-цӕфын сомӕ миллионитф те-фӕгъ. Пстӕумкӕи Яблоновскӕ поликлиникӕм исыд фӕдӕ лӕ-ныкӕкӕи мылӕкӕу текӕода-гъэр сомӕ миллион 24-м ехъу. Джаш фӕд адырӕ сымӕджӕш-хэри, ФАП-хэри зӕтегъӕпсы-хъӕгъӕнхэм мылӕкӕу тедгъӕ-кӕодагъэр макӕлӕп.

Ащ пыдзагъӕу тиупчӕхэм яджӕуапхэр къаритыжыӕ, Хъадыпӕшӕ Фатимӕ кытфил-лотагъ сымӕджӕхэм ягъӕшхӕн-кӕи, лӕзӕгъу уцхэр алӕкӕгъӕ-хъӕгъӕнымкӕи Юфшлӕнхэр на-хышӕлоу гъӕпсыгъӕнхэм зӕр-лӕкӕлӕу зӕрӕпылхэр. Мышкӕлӕ Юфхэр нахышӕлӕу зӕрӕхъу-рӕр шытхъукӕлӕ зыфӕпӕлӕгъун фаеу врач шъхъӕлӕм зигугъу кышшыгъӕхэм ашышӕу райо-ным иадминистрацие ипӕцӕу Пшыдатӕкӕо Ризо. Ар лӕзанлӕ-хэм ацӕлӕ, язытет зӕрегъа-шӕлӕ, гъомылапхъӕхэм ыкӕи лӕзӕгъу уцхэм яцӕфынкӕи лӕпылӕгъу афӕхъу.

НӔХӔЕ Рӕмзӕн.

Сурӕтхэм арытхэр: **райо-ным иврач шъхъӕлӕу Хъа-дыпӕшӕ Фатим; район сымӕджӕшым неврологи-емкӕлӕ иотделение ипӕцӕу Сергей Иващенко** кӕр сым-аджӕм дӕгущылӕ; сымӕ-джӕшым ирентген-лабо-рантӕу Талӕкӕо Русӕлан.

Тезыхыгъэр Лӕхъусӕжӕ Хъа-джӕрӕтбый.

Тӕхъутӕмыкӕое районым тызышӕлӕм, ащ иврач шъхъӕ-лӕу Хъадыпӕшӕ Фатимӕ си-гуапӕу зылузгъӕкӕлӕгъ. Аушутӕу зыкӕлӕлорӕр ащ ятӕ-янӕхӕу Хъокӕло Байзӕтрӕ Сарӕрӕ бӕ-шӕлагъӕу сшӕхӕу, сиблагъӕхӕу, яунӕ сихъӕу шытыгъӕшӕ ары. А лӕхъаным, илӕс 40-м ехъукӕлӕ узӕкӕлӕбӕжӕмӕ, ахэр Пӕнӕжыкӕуае цыпсӕушты-гъӕх. Байзӕт Шӕндыкӕо дӕ-тыштыгъӕ былымгъӕшӕрышӕлӕ совхозым идиректорыгъ, сӕ ащ агроном шъхъӕлӕу сыш-лажӕштыгъ. Сарӕ Пӕнӕжыкӕ-кӕое еджапӕм Юф шишӕлӕ-штыгъ.

Лӕфыгъитӕу ялагъ — шъао-рӕ пшӕшӕжъые цыкӕлӕрӕ. Джы джа пшӕшӕжъые шъхъӕу тыргъо цыкӕлоу яла-гъэр арӕу кычӕкӕлӕгъ райо-ным иврач шъхъӕлӕр. Сцӕлӕ-слӕкӕуацӕлӕкӕлӕ сыкӕишӕлӕ-жыгъ, кысфӕцӕфӕу, зери-гуапӕр кыххӕшӕу кыспӕгъо-кӕлӕгъ, сиупчӕхэм яджӕуапхэр, иЮфшлӕн хӕшыкӕлӕшхо зӕр-фырилӕр кыххӕшӕу, зыгорӕ-мӕ ямыупчӕжыӕу (ар лӕшӕу гопӕшхо сшыхъугъ) къари-тыжыгъ.

Ежӕ Фатимӕ 1979-рӕ илӕз-сым Инӕм дӕт ятӕнӕрӕ гу-рыт еджапӕр дӕгъоу кыу-хыгъ. Ащ ыуж Кубанскӕ мед-институтым кӕдзагъ, 1982-рӕ илӕзсым край клиникескӕ сымӕджӕшым иинтернатӕр, неврологиемкӕлӕ 1993-рӕ илӕз-сым Москва цылӕ клиникескӕ ординатурӕр кыуыгъӕх. 1986-рӕ илӕзсым кышӕгъӕ-жыагъӕу Инӕм дӕт сымӕджӕ-шым невролог шъхъӕлӕу цы-лагъ. 2007-рӕ илӕзсым кыш-ӕгъӕжыагъӕу Тӕхъутӕмыкӕое районым иврач шъхъӕлӕ. Псау-ныгъэр кӕуӕхъумӕгъӕнымкӕлӕ Адыгэ Республикӕм изаслуженнӕ Юфшлӕ. Унагъо ихъагъ, Хъадыпӕшӕомӕ яныс, ипшӕ-шъытӕу унагъохэр ялӕх хъу-жыгъӕ.

— Тирайон республикӕмкӕлӕ анахъ инхэм ашышӕ, — кы-регъӕжӕ игушылӕ врач шъхъӕ-лӕм. — Цыф псӕупӕлӕ 27-у итымӕ нэбгырэ мин 66,3-рӕ ащӕпсӕу. Арышӕ, ахэм зӕклӕ-ми тилӕзанлӕхӕу адӕтхэм зӕ-рифӕшӕуашӕу Юф зӕрядгъӕ-шӕштыт, сымӕджӕхэм яфӕ-

Ю-фашлӕхэр игъом зӕрафӕд-гъӕцӕкӕлӕштытхэм непӕ нычӕпи тадӕлажӕ.

Лӕзанлӕу тилӕри макӕлӕп. Тӕ-хъутӕмыкӕое районым игупчӕ сымӕджӕш дӕт, ащ сӕ сы-рипаш. Ар стационарнӕу нӕб-гыри 120-мӕ ушӕлӕзӕным тегъӕпсыхъагъ. Ащ нэмыкӕлӕу мафӕрӕ кӕакӕлӕхӕзӕ зӕлӕзӕх-рӕм апае шъхъӕфӕу пӕкӕлӕр 20 чӕлӕт. Иполиклиники ма-фӕм нӕбгыри 150-рӕ ыштӕ-ным тегъӕпсыхъагъ.

Инӕм цыф псӕупӕшху, федеральнӕ гъогоу хы Шы-цӕлӕм еклӕрӕри кӕоцӕлӕрӕкӕи. Джары мыш сымӕджӕшӕу дӕтым пӕкӕлӕри 170-рӕ зы-кӕишӕлӕтыр. Поликлиникӕу илӕм мафӕ кӕӕс сымӕджӕ 500 кӕуаалӕ.

Поселкӕу Яблоновскӕр ащ нахъ иныжӕ, нӕбгырэ мин пчӕагъӕ цӕпсӕу. Мыш мафӕ-рӕ зышӕлӕзӕхӕрӕ сымӕджӕшӕу дӕтым пӕкӕлӕр 40 чӕлӕт. Ащи сменитӕлоу Юф ешӕлӕ. Поликли-никӕу хӕтыми мафӕ кӕӕс нӕб-гырӕ 500 кӕуаалӕ. Къуаджӕу Афыпсыпӕ инӕп, шыпсӕу-рӕр нӕбгырӕ 2111-рӕ. Ау мыш кӕпхыгъӕх Пӕнӕхӕси, Хъащтыкуи, Псӕйтыкуи, Ку-банстройри. Ащ фӕшӕл пӕкӕлӕр 20 зычӕлӕт участковӕ сымӕ-джӕш мыши дӕт. Ахэм анӕ-мыкӕлӕу фельдшер-акушер лӕзӕпӕл 18 районым ичылӕгъо цыкӕлӕхэм ашылӕх. Козӕти врачеснӕ амбулаторием Юф цӕшӕлӕ.

кӕимыкӕхӕрӕр. Ащ врачхэр мӕкӕлӕжыкӕ, анахъӕу ныбжыкӕ-кӕлӕхэр. Ащ лӕжыапкӕлӕу кӕа-щаратырӕр нахыб. Медсе-страхэр арых ащ нахыбӕу зызыгъӕзӕхӕрӕр. Сыда плӕмӕ мыш медсестрам сомӕ ми-нитф кышӕгъӕхӕмӕ, кӕалӕм зыкӕлӕкӕлӕ мӕзӕ лӕжыапкӕлӕу кышӕуаратырӕр мин 15. Тӕ кытфӕнӕхӕрӕр унагъо зилӕ-хэр, сабий зыпылхӕр арых.

плӕшмӕ ягугъу кӕӕсшын. Апӕу кызырӕрезгъӕжӕхӕ сшӕиогъор Яблоновскӕм дӕт сымӕджӕ-шым нӕхэм зышӕлӕзӕхӕрӕ иотделение изаведуюшӕу, Урысые Федерацием изаслуженнӕ врачӕу Даур Нурыет, Тӕхъутӕмыкӕое ыкӕи Инӕм сымӕджӕшхэм ятерапевти-ческӕ отделениехэм япӕцӕ-хӕу Екӕутӕкӕл Сулыетрӕ Хъа-пӕкӕлӕ Фатимӕрӕ.

Тимедсестрахэри цыфы-шӕлӕх, хъупхӕх, чаных. Сигуа-пӕу ацӕл кӕсӕло сшӕиогъу Тӕ-хъутӕмыкӕое сымӕджӕшым неврологиемкӕлӕ иотделение исестра шъхъӕлӕу Хъокӕло Сарӕ, Инӕм сымӕджӕшым иопера-ционнӕ сестрау Еутых Мари-нӕ, ащ иполиклиникӕ исест-рау Нӕпсӕу Соне, Яблонов-скӕ поликлиникӕм имедсест-рау Хъадыпӕшӕ Фатимӕ.

Корр.: Шъуилӕзанлӕхэм язытет кӕкӕлӕу игугъу кӕтитфӕшӕлӕба.

Хь.Ф.: Тиамалхэр дӕгъух. Тихӕхӕоныгъӕхэм зӕклӕмӕ ацӕл кӕпӕлон хъумӕ, зигугъу кӕпӕшынӕу цылӕр бӕ хъушут. Ауми хӕзгъӕуӕнфыкӕи сшӕио-

Теклоныгэм ия 65-рэ ильэс ипэгьок! НЫБЖЬЫКІЭХЭР ЗЭФИЩАГЪЭХ

Хэгъэгү зеошхом Теклоныгээр кызыщыдахыгээр ильэс 65-рэ зэрэхьурэм ипэгьок!эу «чып!э пльыркхэм» ащыхэк!одагъэхэм афагъэуцугъэ саугъэтэу Мыекъуапэ дэтым дэжъ Краснодар краимрэ Адыгеимрэ яныбжык!эхэр шызэуцлагъэх. Дзэ кьулыкьум лыхъужьныгъэ шызэуцлагъэхэри ащ хэлэжыагъэх. Иофтхьабзэм клэщак!о фэхьугъ АР-м ныбжык!э Иофхэмк!э и Комитет. Ащ изэхэщэнк!э шьолъыр отделениеу «Единэ Россием» и «Ныбжык!э Гвардии», республикэ военнэ-патриотическэ купхэу «Зык!ыныгъ» ык!и «Феникс» зыфилохэрэр кьадэлэпылагъэх.

АР-м ныбжык!э Иофхэмк!э и Комитет итхьаматэ игуадзэу Татьяна Самониным кызыщыдахыгээр ильэс 65-рэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэу краимрэ республикэмрэ явоеннэ-патриотическэ клубхэм якурсантхэр апэрэу зэуцлагъэх.

Чэчэным, Афганистан, Анголэ ащык!огъэ заохэм ахэлэжыагъэхэм ясаугъэт ыпашъхъэ ныбжык!эхэр кызыщыдээрэу-гъоигъэх.

Военнэ-патриотическэ организациеу «Зык!ыныгъэм» ипашэу Р. Джарымэм гүшыр зыратым, тарихьым инэк!убгъохэр шыпкьэм тетэу ныбжык!эхэм зэрагъаш!эмэ зэрэш!оигъор кы!уагъ. Хэгъэгүм иухъума!о-хэм япшъэрылхэм, саугъэтым ихьышъэ, Афганистан, «чып!э пльыркхэм» ащы!эгъэ заохэм

ахэлэжыгъэ ветеранхэм я Адыгэ республикэ координационнэ совет и!ык!охэм ныбжык!эхэр ашагъэгъозэнхэу рахъухьагъ. Афганистан дзэ кьулыкьур шызыхьыгъэмэ яобщественнэ организациеу АР-м шы!эм ипашэу Мырзэ Джамбэч кызыгъушы!эм, афган заом фэгъэхьыгъэ кьэбархэр ныбжык!эхэм кьафилотагъ.

Анголэ шык!огъэ заом хэлэжыагъэу, полковникэу, пенсионерэу Тальэкьо Юрэ игукъэк!ыжхэм ныбжык!эхэр ащи-гъэгъозагъэх. Ахэр патриотхэу, интернационалистхэу, ш!эжъ я!эу плугъэнхэм фэш! мыщ фэдэ зэуцлагъэхэр зэрагъаш!эгъэхэр, тапэк!и зэрэзэхашэштхэр кы!уагъ.

К!эухым саугъэтым кьэгъагъэхэр клэбьыралхьагъэх, лыгъэ зэрахъэзэ фэхыгъэхэм афэшгыгъуагъэх.

ДАУТЭ Анжел.

ГУПЫКІЭУ ИНЭМ ЕГЪЭЛЪАПІЭ

Предпринимателэу Дзыгъое Станислав ыц!э Темыр Осетием шызэуцлагъэхэм. Ежъ иунэе бизнес зэрэзэхышъагъэм паеп, гупык!эу и!эр цыфыбэмэ зэрэ-нэсырэм, имылык!к!э иш!уагъэ зэраригъэк!ырэм апап.

Мэдзэгү пемычыжъэу шыт селоу Веселэм Хэгъэгү зеошхом хэк!одагъэхэм апае Шытхъум и Мемориал зышарегъэш!ым гражданскэ лыгъэу зэрихьагъэм ык!и цыфхэр инэу кызырэфэ-разэхэм яшыхьатэу «Общественнэ лыгъэныгъ» зыфилорэ республикэ Дипломыр кьыфагъэш!ошгъагъ.

Темыр Осетием иветеранхэм я Совет итхьаматэу Солтан Кабуловым зэрэхигъэунэфы-к!ырэмк!э, Станислав заом иветеранхэу псаоу кьэнагъэхэмрэ шызэабэхэмрэ ренэу ыналэ атырегъэты. Уахътэ кыхыхышъ, ветеранхэм я Совет кьэк!о, ветеранхэм япсэк!э кык!эуц!э, лъ!эу тхы!эу кьатхыгъэхэм нэ!уасэ зафеш!ы.

Зыныбжъ ильэс 90-м клэхъэрэ шызэабэу псыхъэ мык!ожы-шъурэм итхыгъэ дэджэм, ащ псырык!уап!эр кьыфаригъэшагъ. Нэмык! шызэабэу зипчъэ хатхы, ахъшэ т!эк!оу и!эр зыш!урахыгъэм гъуч!ым хэш!ы-к!ыгъэу пчъэ пыгъэ фаригъэ-ш!ыгъ, газ хьакури физэбл-хъугъ, сантехникэри клэу фы-раригъэуцагъ.

Зеошхом Теклоныгээр кызыщыдахыгээр ильэс 65-рэ зэрэхьурэм ипэгьок!эу джыри цыфхэм агу кьыдищае ш!оигъоу Дзыгъоим ветеранхэм я Совет итхьаматэ зыкыфигъэзагъ, игухэлъи цигъэгъозагъ. Зик!элитф зео мэш!уае кыхэмык!ыжыгъэу, зыныбжъ хэк!отэгъэ бзылфыгъэм саугъэт фари-гъэш!ынэу зэрэфар кьыри!уагъ. Ветеранхэм ятхьаматэ ащ инэу ыгъэгүш!уагъ ык!и ыгъэгүш!уагъ. Нэужым зээзэгыгъэх бзылф-фыгъэ пстэоу зылыфгъэхэр зео маш!ом хэк!одагъэхэм апае саугъэтыр агъэпсынэу. Зик!элитф, хы, блы заом хэк!одэгъэ ныхэр Темыр Осетием исых, ахэмк!э саугъэтыр уасэ зымы!э ш!у-хьафгынэу хъушт. Гухэлъыш!оу рахыжыагъэр Теклоныгэм и Мафэ ехъу!эу зэш!уахышт. Ащ мы!ыкоу хэхьаштыр зэк!э Дзыгъое Станислав кьаритышт.

Саугъэтыр гъэуцугъэным пае ишык!эгъэ тхы!эхэмрэ проектмрэ ягъэпсын ыуж ихьа-гъэх. Ветеранхэм я Совет ипашэу Солтан Кабуловым кьы-зэри!орэмк!э, цыфыгъэу хэ-лым, ш!уш!агъэу и!эхэм, лъэп-кьым зэрэфэгүмэк!ырэм апае Станислав «Урысыем ипатриот» зыфилорэ ц!э лъап!эр кьыфагъэ-ш!ошэнэу цыфхэр клэб!эу-штых, ар кьылажыгъэ шъып-кьэу алыгъэ.

ШЪАУКЪО Аслангуащ.

Всероссийскэ фестиваль-зэнэкьокьу

АДЫГЕИМ ИКІЫГЪЭХЭР АПЭРЭХ

Дунэе проектэу «Планета детства» зыфилорэ хэлъы-тагъэу клэб!ык!уэхэм ык!и зихэхъогъухэм ятворчествэ и Всероссийскэ музыкальнэ-художественнэ фестиваль-зэнэкьокьоу «Зимняя Ривьера» зыфилорэ 2010-рэ ильэ-сым шы!э мазэм Шъачэ шык!уагъ.

Ащ Урысыем ик!элэ 40-мэ кьарык!ыгъэхэр хэлэжыагъэх. Адыгеир, Дагъыстан, Республикэу Коми, Татарстан, Ростов-на-Дону, Краснодар, Приморскэ краир, нэмык!хэри ахэм ахэ-тыгъэх. Фестивалым ильэси 10-м кышыгъэгъэжыагъэу 25-м нэс зы-ныбжхэм ордэкъэлон искусствэмк!э зыш!аушэтыгъ.

Тэ ти Адыгеи-к!э ащ (егъэджэ-к!уит!у ягъусэу) нэбгыриш хэлэ-жыагъ. Ахэр Мые-кьопэ районым-к!э поселкэу Туль-скэм ик!элэц!ы-к!у музыкальнэ еджап!э ч!эсэу Ангелина Касумо-вар, искусствэ-хэмк!э республи-кэ колледжэу Тхьабысым Ума-рэ ыц!э зыкырэм иступентэу Даур Рус!ан. Мы нэб-гырит!ур зыгъэ-хьазырыгъэр кол-леджым ик!э-лэгъаджэу Шъхьабэцэ Сыхьат-бий Мэзанэ ыкьор ары. Кьадэ-згъ!уагъэр концертмейстерэу Гүт!э Саид.

Ильэс 11 зыныбжъ Ангели-на Касумовым зэнэкьокьум М. Глинкэм ык!и Н. Кукольник яромансэу «Жаворонок» зы-филорэ Жэнэ Кьырымызэ-рэ Сэмэгү Гошнагъорэ зэдау-сыгъэ лирическэ ордэу, адыгэ-хэмк!э гимн папк!э хъугъэу

«Хэбзэ дахэу тэ тилэр джащ фэд» («У адыгов обычай такой») кышы!уагъэх. Пшъэшъэжыем ымакъэ жюрием осэ ин кьыри-тыгъ, вокальнэ-академическэ ордэкъэлон лъэныкьомк!э а I-рэ ч!ып!эр (ныбжыым елыгъыгъэу) Ангелина Касумовым кьы-фагъэш!ошагъ.

Мы лъэныкьо дэдэмк!э искус-

ствэхэмк!э республикэ колле-джым ия III-рэ курс ис Даур Рус!ан оперэу «Амадис» кьы-хэхыгъэ Гендель иариеу «Дар-дануса» ык!и А. Гурилевым дьусыгъэу «Песнь ямщика» агъоу кызыри!уагъэхэм апае я II-рэ ч!ып!эр (апэрэ шы-лагъэп) кьыдихыгъ.

Іэмэ-псымэ кьегъэлон твор-чествэмк!э колледжым иапэрэ курс шеджэу Дарья Рубцовам

(к!элэгъаджэр, и!эшъхъэтетыр Гүт!э Саид Рэмэзанэ ыпхъур) а I-рэ ч!ып!эр кьылажыгъ.

Зыц!э кьет!огъэ еджап!о пэпчъ Диплом ык!и нэпэп!э кубок кьаратыгъэх.

Ныбжык!эхэр искусствэм фэзыщэхэрэ, фэзып!уэхэрэ клэб!эгъаджэхэу Гүт!э Саидэ Рэмэзанэ ыпхъум, Шъхьабэцэ Сыхьатбий Мэзанэ ыкьом ясэ-нэхьат хэш!ык!ышхо, гъеты-ныгъэ зэрэфыри!эр кьыхагъэ-шыгъ, Диплом ык!и рэзэныгъэ тхы!к!э хагъэунэфык!ыгъэх.

Анахъ гүш!уагъор Всероссий-скэ музыкэ фести-валь-зэнэкьокьум Адыгеим ик!ыгъэ-хэм пэрытныгъэр кьызырэхьагъ-гъэр ары. Кол-леджым иапэрэ курс шеджэрэ Да-рья Рубцовам — апэрэ премьер, ик!элэгъаджэу, и!эшъхъэтетыр, фортепианэмк!э колледжым иотде-ление ипашэу Гүт!э Саид Рэмэза-нэ ыпхъум апэрэ премьер илау-реатыц!э кьафа-гъэш!ошагъ. Тафэ-гуш!о! Тапэк!и

пстэуми гъэхьагъэхэр аш!ынхэу афэт!э.

МАМЫРЫКЪО Нурыет.

Сурэтым итхэр (сэмэгүмк!э кьэбгъажыэмэ): искусствэхэм-к!э республикэ колледжым ик!элэгъаджэу Шъхьабэцэ Сыхьатбий, егъэдэк!оу ык!и концертмейстерэу Гүт!э Саид, еджап!оу Ангелина Ка-сумовар, студентэу Даур Рус-!ан.

ТИНЕУЩЫРЭ МАФЭХ

Урысые Федерацием и Гүпчэ хэдэк!о комис-сие иунашъок!э ильэс кьэс мэзаем хэдэк!о ныбжык!эхэм я Мафэ хагъэунэфык!ы ык!и ащ кьыдихьагъэу Иофтхьабзэ зэфэшъ-хьафхэр зэхашъ. Мышъ-к!э Гүпчэм пшъэрылхэу зыфигъэуц-жыгъэр ныбжык!эхэм фитыныгъэу я!эхэр икьоу агурьгъэлогъэнхэр ык!и ахэр хэдзынхэм на-хьыбзэу кьахэгъэлэжъэ-гъэнхэр ары.

Хэдэк!о ныбжык!эхэм я Мафэ ихэгъэунэфык!ын Адыгэ Республикэм шыра-гъэжыагъ. Иофтхьабзэхэм язэ-хэцэн фэгъэзагъэх АР-м и Гүпчэ хэдэк!о коммис-сие, Адыгэ Республикэм ныб-жык!э Иофхэмк!э и Коми-тет ык!и ныбжык!э обще-ственнэ организациехэр.

Хэдэк!о ныбжык!эхэм я Мафэ епхыгъэу Мые-кьопэ кьэаралыгъо техноло-гическэ университетым ис-тудентхэр АР-м и Гүпчэ хэдэк!о коммис-сие экскур-сие бэмыш!эу ашагъэх. ЦИК-м ипашэу Хьут Юрэ студентхэр !уцлагъэх ык!и

хэдэк!о Гүпчэ комисси-ем иаппарат и!офш!эн зыфэ-дэм шигъэгъозагъэх. Джащ фэдэу Гүпчэм ипашэу кьэ-ралыгъо автоматизирован-нэ системэу «Хэдзынхэр» зыфилорэ Иоф зэриш!эрэм ныбжык!эхэр нэ!уасэ фиш!ыгъэх ык!и хэдзын законодательствэмк!э уч!эхэм яджэуапхэр кьа-ритыжыгъэх.

Ащ нэмык!эу апшъэрэ еджап!эхэм, колледжхэм ястудентхэм, гурыт еджа-п!эхэм ач!эсхэм хэдзын правэмк!э егъэджэнхэр, «Іэнэ хъураехэр», джэгүк!э шъуашэм илэ зэнэкьо-кьухэр афызэхашэштых. Иофтхьабзэм кьыделъытэ АР-м и Гүпчэ хэдэк!о ком-мис-сие иш!ухьафтын ильэу спорт зэнэкьокьухэр ра-гъэк!ок!ынхэр.

Хэдэк!о ныбжык!э-хэм я Мафэ ипэгьок!эу зэ-хашъэрэ Иофтхьабзэхэр ныбжык!э хэдэк!о хэм язэхаш!э нахъ кьыгъэуц-ным, гражданскэ пшъэ-дэк!ыжъ ахыным ык!и общественнэ шы!ак!эм ча-нэу зыкышпагъэлэгъоным фэ!орыш!эх.

КІАРЭ Фатим.

ФЕДЭ ЯІЭУ ЛЭЖЬАГЪЭХ

Ильэск!э узэк!лэбэжыкьымэ, псэолъэ-шыным шагъэфедэрэ конструкциехэм-рэ гъогуш! машинэхэмрэ кьызышъ-дагъэк!ырэ заводэу кьалэу Вологдэ дэтым икьутамэ Адыгэкьалэ кьышызэ!уахыгъ. Псынк!эу агъэуцурэ унэхэм апае псэо-лъэш! конструкциехэр «ВолДомы» кьыдегъэк!ых. Ильэсым кьык!оц! ква-дратнэ метрэ 100 000 кьышыным ар фы-тегъэпсыхьагъ. Предприятием ипро-дук-ция Шъачэ шагъэуцурэ поселкэхэм, Крас-нодар краим инэмык! ч!ып!эхэм, Рос-тов хэкум, Адыгеим ашагъэфедэ.

Иоф зэрэш!эгъэ уахътэм фэдэу кьалэм кьыфихыгъэр, игъоу ар зэрагъэуцугъэр кьызырэлэгъуагъэр ОАО-у «СКДМ» зы-филорэ ипашэу Николай Докунихиным кьыхигъэш!ыгъ. Предприятием Адыгэкьалэ инвестициехэр кьызырэхьагъэхэм имызакьоу, Иофш!эп!э ч!ып!эхэр мыма-к!эу кьытыгъэх, хэбзэлахъэу кьыт!ушпырэр бюджет зэфэшъхьафхэм афэк!о.

Кьыблэ федеральнэ шъолъырым Иоф зышаш!эрэр ильэс зэрэхьурэр мэфэк! зэхыхъэк!э Адыгэкьалэ шыхьагъэунэ-фык!ыгъ. Ащ республикэм ипашэхэр, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ягъэцэ-к!эк!о ык!и законихъухъэ органхэм я!ык!охэр, бизнесым пылхэр, псэолъэш! хьызмэтш!ап!эхэм япашэхэр хэлэжыагъэх. Мы мафэм «ВолДомым» итехнологик!э Адыгэкьалэ шагъэуцурэ унэу фэтэр 40-у зэхэтым ылапсэ игъэчтын торже-ственнэу рагъэжыагъ. Лъэхъаным диштэу гъэпсыгъэшт унэу пстэумк!и квадратнэ метрэ 1734,7-рэ хъурэр мы ильэсым ишышъхъэ!у мазэ атынэу гухэлъ я!.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ия 65-рэ ИЛЬЭС ИШЭГЪОКИ

Хэгъэгү зеошхор кызежъэм, хэгъэгүм ичлэпэ пстэумэ афэдэу, Адыгэ хэкүм шыпсэхэрэм ашыщыбэхэми апэрэ мафэхэм лъэлү тхыльхэр военкоматхэм афатхыштыгъэх, фронтым ашэнхэм ахэр клэлэлүштыгъэх. Хьалэкъо Ибрахимэ ахэм афэдэу апэу военкоматым нэсыгъэмэ ашыщыгъ. Игүпсэ хэгъэгү ошлэдэмышлэу кытебэнэгъэ техаклохэм лашэр ылыгъэу апэуужыгъ. Апэрэ мафэм зеошхом имашло пэхьагъэмэ ашыщыгъ ышнахыжъэу Амини. Пый мэхьаджэм пэуужыгъэмэ ясаты-

пчэгъоу аш пэуужыгъэгъэх.

Хьалэкъо Ибрахимэ зыпылыгъэ мамыр Иошлэныр ыгъэтлылын фаеу мэхъу. 1941-рэ ильэсым заоу кьежъагъэм имэшлошхо пэхъэ. Минерхэр зыцагъэхъаырыр курскхэм ашырагъаджэ. Курскхэр кызеэриухыгъэм лыпытэу я 14-рэ истребительнэ противотанковэ бригадэм агъакло. 1942-рэ ильэсым ар зыхэфэгъэ бригадэм Воронеж хэкүм шыкlorэ зеошхом апэрэ утыныр пыим шырихынэу регъажэ.

— Воронеж хэкүм шыщэу

1943-рэ ильэсым Ибрахимэ изео гъогу лыгъэкlorагъ. Курскэ пыим кызытыграхыжъым, Брянскэ хэкүм ихьагъэхэм ахэтыгъ. Украинэм ыкли Белоруссием якъэлэ заулэ шъхъафит зышлыжыгъэхэм адзэуагъ. Курскэ-Орловскэ дугаклэ эджагъэхэу 1943-рэ ильэсым зео пхъэшэ дэдэ зыщыкlorагъэм лыгъэу, чаныгъэу кызыщыхыгъагъэм пае Жьогъо Плыжъым иорден кыфагъэшшошагъ. Ибрахимэ улогъэ хылыабэ кытырашагъ, ау бэрэ госпиталым члэмыльэу тлэкly нахышлыло зыхъуклэ кы-

ЗАОМ ЛЫГЪЭ ЩЫЗЭЭРИХЪАГЪ

рэ хэтэу ари лыгъэ хэлъэу заозэ, пый хьашхурэлүм лэкlorадагъ.

Хьалэкъо Салымчэрые бынунэгъошхоу кьуаджэм дэххэм ашыщыгъ. Мэкъумэшпышлэ унэгъо кызырэкlorагъ. Нэбгыри 8-у аш кыхыгъагъэр ппlунхэр, ебгъэджэнхэр, Иошлэныр шлү алъэгъоу кълэлэтынхэр псынклэгоу цытыгъэп. Ау Салымчэрые ар кызыхымыгъэщэу, мытхьаусыхэу ыплүгъэх, ылэжыгъэх.

Зэгурылонгъэ зэрыл унагъом исхэр эклэ ягүпсэ колхозу «За лучший урожай» зыфило-рэм хэтхэу лажъэщыгъэх. Яблэнэрэ классыр Ибрахимэ кызеухым Иошлэныр ригъэжъагъ. Клэлэ чаныр лажъыгъэ гъэтлы-лыпшлэу колхозым илэм ипашэу агъэнафэ. Иошлэнэу зылухьагъэр псынклэмэ ашыщыгъэп: илэс псаум колхозым ыгүгъоижьырэ лажъыгъэ тоннишгъэ пчъагъэр кызытехыштым ифлэо-фашлэ-хэр игъом зэшлопхынхэр, хэкlorдык фэмыхъоу ар кьэралыгъом лэкlorбгъэхьаныр Иошхуагъ.

Колхозым Иофэу шызэрахьэрэр эклэ зыгъэцаклэштыгъэхэр кьуаджэм кыдэнэгъэ нэжлэ-лужхэр, бзылфыгъэхэр, клэлэ-лэгахьохэр арых. Уцуи тлыси ямылэу лажъыгъэр хьамэм щакъэбзыжыштыгъ, етланэ кьэралыгъом ратыштыгъ. Мамырныгъэ шылэклэ-псэуклэ дахэ ялэу лажъэхэзэ, ошлэ-дэмышлэу фашист техкlor мэхьаджэр тыхэгъэгү гүпсэ кытебэнагъ. Хэгъэгүшхом ис цыфхэр зыч-зы-

кьалэми, кьутырма, селоми нэмыц техаклохэм шлүклаеу аубытыгъагъ, — кылотэжыштыгъ Ибрахимэ. — Кьалэр пыим кытехыжыгъэным фэшлэ тидзэкlorлхэр лыгъэ ахэлэу аш пэуужыгъэгъэх. Дзэкlorл шгъэ пчъагъэ а зеошхом хэкlorадагъ, кьалэри шъхъафит ашлыжыгъ. Кьалэм иурамхэм лэкъо хэгъэу-цуаплэ имылэу нэмыц хьадэхэр атизыгъ, джащ фэдэу танк кьутагъэу, топэу, цэгынэу, лашэу бэ ателыгъэр. А зеошхом укы-хэкlorжыныр зымыуасэ шылагъэп, ар Тхэм ишыкурклэ, сина-сып кыыхыгъ.

Воронеж пыим кызытыгра-хыжъым бэрэ шымысхэу аши-нах мэшлошхо пэхьагъэх дзэкlorлхэр. Курскэ дугам шыкlorгъэ зеошхом Ибрахимэ схафэгъ. Станицэу Касторнэр, селохэу Иванец ыкли Машкиныр пыим кытехыжыгъэнхэм пае лыгъэ зыхэлэу зуагъэмэ ашы-щыгъ. Егъашлэм шымыгъушпэ-жыныр бэрэ игугъу кышлы-щыгъ мыщ шыкlorгъэ зеошхом. Станица, кьутыри, селоуи нэмыц хьашхурэлүхэр зыдэхьа-гъэхэр эклэ агъэстыгъэх, цыфэу адэсыгъэхэр кьадамыгъэкlorэу аужыгъэх, аужыпкьэм цыфхэр, анахьэу сабийхэр, псынэхэм псаоу арадзэщыгъэх. Пыир зэрыкlorэ чышлэхэр кьэгъэгъэнхэм пае лагымэхэр члалхьэхэзэ Ибрахимэ кьаулогъагъ. Аш бгъэ-халхьэу «Отличник-минер» зыфило-рэр кышыфагъэшшошгъагъ.

члэкlorжыгъи, изео гъогу лыгъэкlorагъэщыгъ.

Хьалэкъор зыхэтыгъэ ротэм мафэ горэм командирым шпэ-рыл кыфигъэуцугъ кьалэу Кенигсберг зыштэнэу ежъэгъэ тидзэхэр кызытэзылэжэхэрэ пыим иогневой чышлэхэр зехи-гъэтэкхонхэу, тилъэсыдзэхэм гъогур кьафызэлүхынэу. Командо-ванием иприкази ротэм шысэ-техыплэу ыгъэцлэагъ, пыеу тилъэсыдзэхэр кызытэзылажэщыгъэр хьалэч ригъэфагъ. Ашклэ Ибрахимэ лыгъэу, чаныгъэу кызыхыгъагъэм пае медалэу «За взятие Кенигсберга» зыфи-ло-рэр кыфагъэшшошагъ, маадшэ сержант хъугъэ.

Заор аухыгъ. Ипшэрыл шыгъху хэлэу зэригъэцлэагъэм, и Родинэ икьэушхумэнклэ ылкэклэ кызыримишгъэнагъэм яшыхьатэу дзэкlorл лыхъужъым кьыра-тыгъэх Жьогъо Плыжъым иорден, Хэгъэгү зеошхом иорденэу я II-рэ степень зилэр, медалхэу «За отвагу», «За боевые заслуги», «За взятие Кенигсберга», «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941 — 1945гг» зыфилохэрэр, Жуковым имедаль. Ахэм афэшхьа-фэу юбилей медалхэу, шлүхьа-фтын тхыл лъаплэу бэ кьыраты-гъэр.

Зео ужым фронтовик чанэу Хьалэкъо Ибрахимэ икьоджэ гүпсэу Къэзэныкьуае кьэкlorжыгъ. Дзэкlorлым мамыр Иошлэным пидзэжыгъ. Колхоз партийнэ организацием исек-

ретарэу коммунистхэм хадзыгъ. Ылкэклэ кымыгъанэу игүпсэ колхоз изыкьегъэлэтыжъын ильэс 14-м кьэхэу дэлэжъагъ. Былымэхъо фермэм ипашэу ильэс пчъагъэрэ лэжъагъэ. 1972-рэ ильэсым икьоджэ гүпсэ кыб-гыни (лэрышлыхым члхьагъэмэ ашыщ) Адыгэкьалэ кызыэкlorжыым, совхозэу «Путь Ильича» зыфило-рэм былымэхъоу Иоф ши-плагъ пенсием окlorфэ. Аш ыужуи ильэс пчъагъэрэ былымлыгъэу кьутырэу Казавым шылэгъэ фермэм шылэжъагъ. Заом иве-теран лыхъужэ рэхьатэу шы-сыгъэп, кьалэм дзэ-патриотиче-скэ плуныгъэу ныбжыкlorэхэм щадызэрахьэрэм чанэу хэлэ-жъагъ, ренэу ныбжыкlorэхэм алу-клагъ, игукъэкlorжыкхэр кьафи-лоагъ. Я Хэгъэгү шлү алъэгъоу, аш икьэушхумэн сыдигъуи фэ-хьаырхэу ныбжыкlorэхэр шы-тынхэм фицэсагъэх. Мамыр шы-лаклэм чанэу зэрэхэлэжъагъэм пае награда лъаплэу «Шыгъху тамыгъ» зыфило-рэр 1966-рэ ильэ-сым кыфагъэшшошагъ. Ыныб-жыкlorэ кьытефи 1980-рэ ильэ-сым пенсием эклор кьыратыгъ медалэу «Ветеран труда» зыфи-ло-рэр.

Ибрахимэ илфыгъэхэр эклэ ежъ фэдэу Иошлэныр шлү алъэгъоу, зыхэтхэм агурьлохэу, алъы-тэхэу мэлэжъэх, мэлэсэх. Хьалэкъо Салымчэрые иунагъо нэбгырий хъуштыгъэмэ, джы аш ыкьоу Ибрахимэ нэбгырибл иунагъоклэ ил. Ахэм яплун Ибрахимэ псынклэгоу фэхъугъэ плонэу шыгъэп. Ишхьэгъусэу Аминэт идунай зехъожъым, клалэми шыгъашпэми кышынагъэм анахыжъым ыныбжыгъэр ильэс пшылкlorух, анахыклэм илэхэсх. Мыхэр ибэ дэдэу, нэтлүпцлэхэу кьэмынэнхэм пае Ибрахимэ икьуаджэ шыщэу Зекlorгүмэ япхъоу Саныет кы-щэжыгъ. Бэмэ агъэмысагъ аш-клэ, ау ежъ зэгүшшысагъэр фэ-пшхьаф. Саныет клалэхэм загур-гъэлугагъ, шлү заригъэлэгъугъ, джащ фэдэу нынэпосым клалэ-хэри шлү ыльэгъугъэх. Егъашлэм клалэхэм аш «нан» рамылу-гъэмэ, ыцлэкlorэ еджагъэхэл.

— Мы нэбгыриблэу сплужы-гъэхэр сэ кьэслфыгъэхэу шло-

шлы, — ылоштыгъэ Саныет. — Сэри сырянэм фэдэу кыс-фыщытыгъэх. Егъашлэми сыгу хэкlorнэу зы гүшылэ ажэ кьыдэ-кlyгъэу зэхэсхыгъэп. Апэ сызы-гъэгүшлоштыр, мэфэкл мэфэшхо хъуми джащ фэдэу анахэ лэшлү кысфэзыхыштыр язэрэмыгъа-шлэу зэнэкъокъугъэх.

Ары, осым фэдэ нынэпосэп Ибрахимэ иклалэхэм ахэсыгъэр. Саныет ыплужыгъэхэм эклэми уяхъопсэнэу шыт. Ахэм ягугъу дахэкlorэ зэхэхы. Шылэныгъэм лэлэпсшлү шашлыгъэу, янэ-ятэ-хэм ягугъу дахэкlorэ арагъэшлэу мэлэжъэх, мэлэсэх. Зэкlorмэ ана-хыжъэу Дэхэкоз Мыекъопэ мэкъумэщ техникумыр кьыу-хыгъ, джы пенсием кlorагъэу шыс. Светланэ — Мыекъопэ клэлэегъэджэ институтыр, Му-лилэт — гурыт еджаплэр, Разы-ет — Краснодар дэт кулинар-нэ училищыр кьаухыгъ. Аскэр Мыекъопэ автодорожнэ техни-кумым шеджагъ. Марзыети Марыети Мыекъопэ медучили-щыр кьаухыгъ.

Хьалэкъо Ибрахимэ хэмы-кlorлэжыныр дунаим лэгъо дахэ кыштыгыринагъ. Ибыв-унэгъошхо шыгушлүклэу бэрэ псэунэу хъугъэп, зео мэхьаджэм кытырицэгъэ тыркхохэм апкь кьикlorэу 1996-рэ ильэсым иду-най ыхъожыгъ.

Хьалэкъо Ибрахими, нэ-мыклэ тидзэкlorлхэу зихэгъэгү кьэзыухъумагъэхэми ренэу ящытху плоныр, зеошхом лы-гъэу шызэрахьагъэм игугъу пшлыныр атефэ. Ахэр арых ильэс 69-рэ фэдизклэ узэкlorлэбэжъэм кьежъэгъэгъэ Хэгъэгү зеошхом теклонгъэ кышпыдзэыхыгъэхэр.

Хьалэкъо Ибрахимэ непэ кытхэмытыжъыми, заом лыгъэу кышыхьэфагъэм, Иошлэным гъэхьагъэу шишлыгъэхэм апае ренэу игугъу шлүклэ ашлы. Заом хэлэжъагъэхэу непэ кытхэтхэм ягугъу зэрэтшлырэм фэдэу, кыт-хэмытыжъэхэри зыщыдгъэгъу-пшэхэ хъушгъэп. Ахэр арышп ты-кьэзыгъэнагъэхэр, егъэшлэрэ шыгъхур адэжъ.

ХЪОДЭ Сэфэр.
Иошлэным иветеран.

Тарихым инэклубгохэмрэ лъэхъанымрэ

ТЭУЙХЪАБЛЭ ИЧЫПІЭХЭУ ПСЫЧІЭГЪ ХЪУГЪЭХЭР

(Къызыкълъыкlorэр
мэзаем и 16-м къыдэкълъыгъ
номерым ит).

Лъамыджыжъ. Нэчэрэзые гъогум еклоу, Мартэ рызэпыры-кълъхэу, пхъэ зэхэлъхъагъэмэ ахэшлыкыгъэ лъамыджыжъ. Гъэмафэрэ псыр игъуклэу хъайуанхэр зэшъонхэ амыгъотыжъы зэхъум, ащ ятлэ хъоуе тырагъэ-сайи, тамб тырашлыхы, псыр аубытыгъагъ ыкли ыгузэгъу трыбэшхо члалъхъагъагъ. Ащ псэу ичыштыгъэм риутыгъэ мэш-шхоу илагъэм матэккли, Іэрыу-бытгъэуи пцэжъые щешэщтыгъэх.

Мартэ. Чылэр зытес бгыш-хъэ лъапэм къыблэмкли тыгъэкъохъаплэмкли речъэклырэ псыхъу. Джэдджэхаблэкклэ къечы, Тэуе итыгъэкъохъаплэкклэ Хъапэкклэ къуачлэм тлоу цызэхэкли. Зы псы хъалыгъуанэм Нэчэрэзыекклэ егъазэ, адрэр те-мыр-къоклыплэмклэ Хъэрзэхэ темэным еладэ.

Мэртанэ. Мартэ бгышхъэ ылапсэ благъэу кьеууаллэрэ Мартэ псышгоф гъэпсклыплэу илэщтыгъэр ары.

Мэртэ бгышхъ. Мартэ иджабгъуклэ бгышхъэ лъагъу чылэр зытесыр ары. Псым лъэ-

гъагъ. Чылэ урамхэми Джэдджэ-хъаблэ клорэ гъогуми атыратэ-къогъагъ. Мыжъуаклэм хэлъхэу мамонт къупшхъэхэр къы-члахыгъагъэх. Псыр а чыплэм еозэ лъэшэу ылъэсыхъагъ. Нэп-кыри къеохызэ лъагъу зандэ хъугъэ. Гъэ къэс псыр зызэкклэ-кложкклэ, мы чыплэм джыри мамонт къупшхъэхэр къышча-гъотых.

Мэзжыгъ. Чылэм икъохъа-плэкклэ лъэгонэ клэимрэ Мартэ иджабгъу нэпкырэ азыфагу илыгъэ мэз цыккы. Мэзышхом хэт чыгымэ афэдэхэр зэкклэ къыхаклэщтыгъэх.

Мэзжыгъе клэй. Чылэм икъохъаплэкклэ лъэгунэр зэлы-зыгъытэу Темэн шъуамбгъом икыблэрэ Мэзжыгъем икыкы-плэрэкклэ къапэлъулыгъэ клэй зэныбжъ хъоо-шчау. Пчэдыжърэ Іахъом чэмхэр цциутгъоштыгъэх, мэххэр шчагъэхъуштыгъэх.

Мэзгъалэ (Мэлытхъалэ). Нэчэрэзые Іапгъэр зышхыжъам-рэ Пкклашъэ иджабгъу клэйрэ зэлызыуытыштыгъэ темэны-шху. Гъатхэрэ псышхо итышты-гъэ, мэзыми къыкклатыштыгъэ.

Мэзгъалэ члэккыпл. Нэ-чэрэзые Іапгъэр зышхыжъам

узэкклэбэжъымэ, мы чыплэр псэуплэщтыгъэ. Псынжъым хэ-лъэу археологие пкыгъоухэр псыутлэм хэгъэзыхъагъэхэ хъу-гъэх.

Мэзгъ псы башнэр зыдэ-щтыгъэр. Фермэм икыблэ-къоклыплэкклэ чылэ гъунэм гъучл заклэу, лъэкъуиплэ клэтэу баш-нэ шчагъэуштыгъагъ. Ащ ылапсэ куоу ратлыхыгъэу компрессор-хэмклэ псы къычлаштыштыгъэ. Колхоз чэмхэри унэгъо хъай-уанхэри псы щешъонхэу гъучл хъэкъуашгохэр итемырклэ клэ-лырытыштыгъэх. Гъэмафэрэ Мартэ зигъуккыклэ, а зы чыплэр колхоз ыкли унэгъо былымхэм япсышъуаплэщтыгъэ.

Мэзгъ псынэр. Къохъаплэм-клэ мэзгъ гъунэм щытыгъэ къакыргъэхэр Темэн шъомбгъо Іушгъомрэ азыфагу итыгъ. Псы-нэхэр зэрэрауырыуклырэ ма-шинэмклэ ратлыкыгъагъ. Ку-утгъэп, метри 5 фэдиз гор нылэп зэрэхъуштыгъэр. Бетон хъур-джанэхэр едзыхыгъагъэх. Баш-нэр джыри замыгъэушху ащ моторклэ псыр къырашты, хъэкъуашгомэ арагъахъоштыгъ. Къыхамышъыжъэу сэигъэ, ыш-хъагъ телыгъэ бетон хъурджа-нэхэр тырахыгъэх.

Мэзгъ хъэкъуашгохэр. Ахэр башнэм итемыр лъэны-къокклэ ылапсэ гъучл тенэч Іужъум хэшлыкыгъэхэу иты-штыгъэх. Палэмые кыхъагъэх. Краныр азыфагу дэтэу хъэкъуа-шгохэр тлуритлоу зэпытышты-гъэх. Зым ичырэ псыр адрэм илэадэным пае гъучл сырбыхэм-клэ зэпыгъэжъэгъагъэх. Чэмхэм, шклэхэм, шыхэм япсыешъуаплэ-щтыгъэ.

Мэзгъ силос машэхэр. Фермэм итемырклэ, Пцелыккыо исэмэгъу нэпкыи иджабгъуккыи ашашыгъэгъэ силос зэхэлъ-хъэплэ мэшэ кыхыш.

Мэзгъфыр зыдэщтыгъэр. Пцелыккыо икыблэ нэпкырэ Темэн шъуамбгъомрэ зышъызэ-лэрэ чыплэ хэлэтыкыгъэм те-тыгъ. А бгышэм Къэпэнэжъыеккли еджэх.

Ныоцкыккыдэмэ яехыпл. Шъэоцкыккыдэмэ адэжъкклэ блэ-кырэ тлуритлоу клэим ехырэ ку-гъоу. Орыжъ Іушгъом сэмэ-гумкли джабгъумкли шъызэхэ-кыты, зыр нэпкыым реклоклэзэ Мартанэкклэ ыгъаззштыгъэ, адрэр Нэчэрэзые гъогум еклу-

нашхъ. Къоклыплэмклэ псы-нэккыным къыпэлъулыгъэ бгыш-хъэу колхоз къакыргъэхэр зыте-тыштыгъэхэр ары. Лэжъэккыплэ шгофышхо илэщтыгъэ. Пхъэ-зэшлудзэ едзыхыгъэу метри-палым тлэккы ехъу икууагъэу псы-нэккыным псынэ къыготыштыгъ. Псылыгъыплэр зашлым лъэшэу ылъэсыхъагъ ыкли мыутлэ псэу-плэжъ къышчычлэщтыгъ.

Мэзжыгъер. Псылыгъыплэм
«рагъэтхъэлэгъ» Мартэ мэз.

Нэутагъэ (Нэутарэ) ипсы-нэккычъ. Клышк Іупэм къохъа-плэмклэ ыгъунэ шъыпкы. Мэл егъэсыплэм иджабгъуккыи къы-пэлъуль бгы лъапэм илэгъэ псы-нэккычъ шлагъу, псынэккычъыр къэзыгъэнэфэгъэгъэ Нэутагъэ ытлэкклэ еджэщтыгъэх. Метрэ зыбгъушлэ нахкклэ пэмычыжъэу икыблэ-кложккыплэкклэ псынэ шашыгъагъ. Псынэ дэпкхэр пхъэзэшлудзэхэмклэ гъэпыта-гъэхэу едзыхыгъагъэх. Гъэмафэрэ Мартэ зигъуккыклэ чылэмрэ кол-хозымрэ ябылымхэр псышъуаплэ ямылэжъэу къанэщтыгъэх. Арыгъи, я 60-рэ илээхэм яублэгъум экскаваторымклэ псынэккычъыр куу ашлыгъагъ ыкли нэпкыи лъа-пэм реклоклэу Хъэрзэхэ темэнклэ чъэрэ хъуатэм еккужъэу псыр дэхъонэу хъалыгъуанэ датхъу-гъагъ.

Нэутагъэ ипсынэккычъ къыготыгъэ псынэр. Псын-нэккычъым икыкыплэкклэ мет-рэ зыбгъушлэ фэдизклэ пэлъу-дзыгъэу зэпэзэдаккыи итыкы-гъэу пхъэзэшлудзэхэр зэдзы-хыгъэу илэгъэ псын. Метрипалым тлэккы ехъоу икууагъэщтыгъ.

Отэбалъэр. Нэутагъэ ипсы-нэккычъ итемыр-къохъаплэкклэ Хъэрзэхэ темэн Іушгъо отэбэ куа-шэхэр бэу зэхэтэу къызэрыклэу илэгъэ чыплэ. Матэхэр, чыйхэр зыхабалыкыштыгъ отэбэ чы уфэушлэхэр къышашыштыгъэх.

Парникхэр. Илэс зэфэшъ-хъафхэм хэгъуашхъэм ичыллэ заулэ арытыштыгъэх. Пцелыккыо иадырабгъу чыплитлоу, Мартэ иджабгъу Іушгъо — зы алуты-

гъэ. Мартэ зызэпырыгъуккыклэ псы хъурэе шгофэу къинэжъы-щтыгъэ. Чылэ гъэпсклыплэмэ ары анахъ куугъэр.

Псыкуу Іушгъу. Псыкуум къыпэлъулыгъэ клэй зэныбжъэу чыплэ дэхагъ. Тыргъу ешлалэ фашлыгъэу шчаджэгъуштыгъэх.

Псыхъурай. Мартэ къызди-чъырэмклэ Псыкуум метришгъэ фэдизклэ пэчыжъэу илэгъэ псы

шгоф цыккы. Къамылхэмрэ Іутлэнхэмрэ къаухъурэихэу псыгуланэхэр телыштыгъэх. Зышчагъэлскыштыгъэп. Пэмы-чыжъэу пхъэ зэхэдзэгъэмэ ахэ-шлыкыгъэу лъэс ыкли кұхэм апае лъамыджэхэр илэщтыгъэх. Лъэгунджэм клэсэу псыр къы-зинэжъкклэ псыгъушхэр шчаккы-кыхэти, псыр агъэшлоркыты, пцэжъыехэр Іэрыуытэу е ма-тэхэмклэ къышчауытыштыгъэх. Гъэмафэрэ Мартэ зызэпыгъу-кыклэ пцэжъыехэр къаханэхэу псыхъурэябэ къыфанэщтыгъэ. Ахэми ащешэщтыгъэх.

Псэилъэр. Нэчэрэзые Іап-гъэм иджабгъуккыи мэзым псэй чыгыбэ къызышчыккыи илэщтыгъэ чыплэ. Чыгъу гъутгъабэ хэтыштыгъэ.

Пхъэгъуыгъагъ. Пцелыккыо итемырклэ, Мартэ исэмэгъуккыи адырабгъурэ лъэгунэм илыгъэ мэзым ары зэреджэщтыгъэхэр. Бгыпэм археологие саугъэтхэу псэуплэжъхэр, къэхэлъэжъхэр, тхъэлъэлуплэхэр лъэхъэнэ зэфэшъхъафхэм яхылагъэхэу шчаулаэккыгъэх. Илэс зэфэшъ-хъафхэм экспедицие заулэмэ Іоф шашлагъ. Ахэр: Москва кыккыштыгъэ Къоклыплэ лъэпкхэм яискусствэ имузей и Кавказскэ археологическэ экс-педициеу Носкова Людмила Михаил ыпхъумрэ Эрлих Вла-димир Роальд ыккымрэ зыпа-щыштыгъэр, Москва, Урысые академием археологиемклэ иин-ститут иэкспедициеу Вольчак Сергей зипэщагъэр, Санкт-Пе-тербург дэт Материальнэ куль-турэм итарихъ имузей иэкспеди-циеу Резепкин А. Д. зипэщагъэр, Францие, Париж, кыккышты-гъэ экспедициеу Бертиль Лионнэ зилэшхъэтетыгъэр ыкли Адыгэ Республикэм и Лъэпкы музей иэкспедицие.

Пхъэмбгъу дэклъыл. Нэчэрэ-зыекклэ кыккыштыгъэ гъогур занклэу чылэм къызэрэдахъэ-щтыгъэ ку гъогоу бгым дэклъае-щтыгъэр ары.

Пхъэмбгъу лъамыдж. Нэ-чэрэзые клэщтыгъэ гъогум Мартэ ку иккыплэу илэщтыгъэ чыплэ. Иджабгъуккыи тамб ашлы трыбэ члалъхъагъагъ. Псэу ыубытырэр хъайуанхэм япсышгоплагъ. Тры-бэм кычыгъэ псым машэу ышлыгъэм зышчагъэлскыштыгъэ ыкли пцэжъыехэр къышчауы-тыштыгъэ.

ТЭУ Аслъан.
АР-м и Лъэпкы музей
инауцнэ Іофышлэ шхъа.
(Джыри кыккылэлыккыштыгъ).

Мартэ ибгышхъэу
псым гуихыгъэр.

шэу ылъэсыхъагъ, гоугъэ инэпкы-хэр зандэу, лъагъу хъугъэх. Ар-хеологие саугъэт зэмлэужыгъо-хэр ышхъагъ телыхы.

Мэртэ жэпкы. Псыхъом иджабгъуккыи чылэм иккыхъа-гъэкклэ къыпэлъуль нэпкыым ычлэгъэу клэйр зышчыригъахъ-рэр ары. Псым гуигъэузэ иккы-хъагъэкклэ нэпкыыр дысы хъугъэ, къетэкъохыжъэрэм тлэккы-тлэккыу нахъ клэлыкыгъэ ашлыжъы.

Мэртэ мэз. Нэшъукъуае итемырклэ къышчыулау чыжъэкклэ Мартэ бгышхъэ даклоу, Пкклашъэ исэмэгъу нэпкыи нахъ лъа-гъэу Пшыккыуыхъаблэ зытесымрэ азыфагу къыриуыгъэрэ клэйшхо зэныбжъэу Мартэ Пкклашъэрэ зэрычъэхэрэм итыштыгъэ мэ-зышху. Псыр къырагъэхъаным ышэкклэ зэрэпсау тыраупкыгъ.

Мэртэ ныб. Псы хъалыгъуа-нэу Мартэ зэрычъэрэр ары. Нэжъ-Іужъхэм къызэралотэжъы-щтыгъэмклэ, шыхэр шчрагъэсы-хэу кууштыгъэ.

Мэртэ клэй. Чылэм иккыхъа-гъэкклэ даклоу Мартэ иджабгъуккыи къыпэлъулыгъэ клэй лъэгунэу илэщтыгъэ.

Мэртэ чыгыр. Урымхэр зыдэсыштыгъэ къутырым къы-тенагъэу изакъоу гъубгъо шго-фым чыгъ закъоу итыштыгъэ. Марклом игъо зэрэхъоу гъэ ре-ным тыккыозэ тшыштыгъэ. Илэс къэс пызыбзэу къыпкылэщтыгъэ.

Мыжъо члэккыплэр. Мэртанэ пчлынатлэу Мартэ бгышхъэ ылапсэ экскаватор цыккыккыи къырахызэ я 60-рэ илэсхэм яублаплэ мыжъоихыплэ ашлы-

щегъэжъагъэу Пкклашъэ ииккы-гъо нэсэу темэным пхырыккыи илэщтыгъэ ку гъогъ.

Мэкъошыр зыдэщтыгъэр. Фермэм итемырклэ Пцелыккыо узэрыккыи пхъэзэшлудзэ чэуккыи къэшлыхъагъэу мэккы ыкли орзэ хъандзохэр зыда-гъэуцощтыгъэ Іэгъушхуагъ.

Мэл егъэсыплэр. Хъапэкклэи бгыгум итемырклэ, Нэутагъэ ипсынэккычъ иккыхъаплэ пчлынатлэу, Мартэ иккылыгъуа-нэу Хъэрзэхэ темэнклэ чэщты-гъэм ары зэреджэщтыгъэхэр.

Мэзгъ тамб. Фермэм ите-мыр-къохъаплэкклэ, Пцелыккыо Темэн шъуамбгъор зышъуаллэрэм дэжъ, хъуатэр тамбклэ шъызэ-рагъэли псыутлэ ашлыгъагъ. Ятлэр Къэпэнэшхо Іуашъхъэмрэ къыпэлъулыгъэ къэхэлъэжъым-рэ къатыраштыгъагъ. Ащ пае къупшхъэхэри хъадэмэ ады-члалъхъэжъыгъэгъэ пкыгъоухэ-ри тамбым тыратэкъогъэ ятлэм хэлъыгъэх. Илэс къэс тамбым къытеогъэгъэ псыр зытеккыжъ-клэ, къыхилэсыкыгъэхэу пкы-гъо зэмлэужыгъоухэр къытеб-гъотэнхэ плъэккыштыгъэ. Дышпы къыхэккыштыгъ, джыри хэлъ, ау чыплэм етлэккыи куоу шъызэ-тырилэсагъ.

Мэзгъ псыутлэр. Фермэм итемыр ыккыбклэ Пцелыккыо зэпырагъэли псыутлэу шашлы-гъагъэр ары. Чыплитлоу тамбхэм-клэ зэпыутыгъагъ. Сэмэгъу нэп-кыым тетыштыгъэ Іэшхэр зызэ-хаутыхъэкклэ, псынжъыр бульдо-зерклэ хъуатэм дагъэзыхъэ-щтыгъэ. Илэс 2000 фэдизклэ

Мэртэ мэз зэрытыгъэ клэу псым ыубытыгъэр.

щтыгъэ. Псым нэпкыыр ылъэ-сыхъэмэ гоузэ хэккылагъэх.

Ныуцкыккыдэ адэжъырэ псынэр. Къоджэкклэ псынэр ары. Псынаклэхэр я 60-рэ илэсхэм анэс замышлыхэм, зэрэчылэу псы къырахэу а зыр псынэ пхъалэу дэтыштыгъэ. Къыхамы-щыжъэу псым ыгъэсэижъыгъ.

Нэутагъэ (Нэутарэ) ипсы-

щтыгъэх, Сэрэежъ благъэм дэ-тыштыгъэх ыкли аужырэр къоджэкклэ гъунэм иккыкыплэкклэ Тыгъужъ Хъэсанэрэ Гъонэ-жыккыо Дэхэжърэ яхэплагъэмэ арашлыхъагъагъэх.

Псыкуур. Къоджашхъэм, Ащмэзбын яхаплэ иккыблэкклэ пчлынатлэу, клэй зэныбжъым ыгъунэ мэз Іупэм речъэккышты-

Зэхэзыщæгæхэр:
Адыгэ Республикæм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрæхэм
я Кабинет

Къыдзыгæкырæ:
Адыгэ Республикæм
лæпкæ Иофхæмкæ,
Иæккыб къэралхэм
ащыпсæурæ тилгæп-
кæгъухэм адырæлæ
зæпхыныгæхæмкæ
ыккæ къæбар жъу-
гъæм намалхæмкæ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскæр, 236

**Редактор
шъхæлæр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдæшылæр:**
385000,
кæ. Мыекъуапæ,
ур. Первомайскæр,
197.

Телефонхæр:
приемнæр:
52-16-79,

редактор шъхæлæм
иагæрæ:

гуадзæр:
52-49-44,

редактор гуадзæр-
пшъæдæккæжъ зы-
хыерæ секретарыер:

52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщæушыхъаты-
гъæр:**

Урысые Федерацием
хæутын Иофхæмкæ,
телерадиокъæтын-
хæмкæ ыккæ зæлвы-
лæсыкæ амалхæмкæ
и Министерствæ
и Темыр-Кавказ
чыплæ гæлоры-
шлæп, зæраушыхъа-
тыгъæ номерыр
ПИ №10-3892

Гъæзетым къыхиу-
тыхæрæм мышъып-
къагъæу къахæф-
хæрæмкæ къæзыт-
хыгъæхæм пшъæдæ-
ккæжъ ахы. Къа-
тхæхæрæм гъæзе-
тым щылажъæхæ-
рæмрæ яеплъыкæ
зæтемыфæн ылгæ-
ккæш. Гъæзет-
еджæхæм къыт-
фагъæхыерæ тхы-
гъæхæр зæхæтфы-
хæрæп ыккæ къæ-
зытхыгъæхæм
алæкæдгъæхъа-
жъыхæрæп.

Зыщæушыгæрæ
ОАО-у
«Полиграф-ИОГ»,
385000,
кæ. Мыекъуапæ,
ур. Пионерскæр,
268

**Пчæгæр
6431
Индексхæр
52161
52162
Зак. 415**

Хæутыным
узщыкæтхæнæу щыгъ
уахъæр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкæтхæгъæхæ
уахъæр
Сыхъатыр 18.00

Искусствæмрæ Олимпиадæ джæгунхæмрæ

Игуншысæ мастæмкæ къæлæтæ

Адыгэ Республикæм фæгъæ-
хыгъæ адыгæ шъуашæр Стæлæ-
пгъу Юрæ къæгъæлæгъæ.

ООН-м фæгъæхыгъæ
адыгæ шъуашæр.

Сурæтыш-модельер цæры-
лоу Стæлæпгъу Юрæ Интерне-
тым сайт къышчыфызæлæ-
хыгъ. Лæпкæ Иофыгъомæ
агъæгумæкæрæ Хъодæ Ад-
нан ащ икæцæкæлæгъæ,
иныбджæгъухæри Ипы-
лæгъу къыфæхъугъæ. Олим-
пиадæ джæгунхæр 2014-рæ
илæсым Шъæцæ зæрæщы-
кæдæтæлæгъæтæзæ,
Адыгеим культурæмкæ
изаслуженнæ Иофышлæу,
Адыгэ Республикæм и Къæ-
ралыгъо шлухæфтын къы-
зыфагъæшъошæгъæу,
Адыгеимкæ Мамырны-
гъæм и Лигæ илауреатæу
Стæлæпгъу Юрæ гуцылæгъу
тыфæхъугъ.

— *Сайт шъхæф къыпфы-
зæлæхыгъæ, ау ащ о узæрæклæ-
мылæлæгъæр сæшлæ. Пшъæрылæ
гъæнæфагъæхæр къыпфашы-
гъæхæ? Сыда Интернетым
и амалхæмкæ цыфмæ янло
пшлæуæгъæр?*

— Сиофшлæгъæ уасæ къыфæ-
зышыгъæхæр Иæккыб къэралхэм
къарыккæжыгъæх, Адыгæ Хасэм
иофшлæн хæлажъæх, обществен-
нæ организациеу «Гуфæсым» ипа-
цæу Едыдж Мæмæт иныбджæ-
гъушлæх. Лæпкæ искусствæм сы-
зæрæпылæр кæлæмæ дæгъу æшлæ.
Адыгæхæр дунаим нахышлæу щæ-
рагъæшлæхæ ашлæуæу Иофым фе-
жæгъæшæш, гъунæ имылæу сафæраз.
— *Уилофшлæгъæу сайтым
къыцагъæлæгъæрæмæ силогъæ-
шлæгъæнæу сæлæлæгъæ.*

— Мамырныгъæм игъæпытæн
Иофыгъо шъхæлæмæ ахæсæлæгъæ.
ООН-м ехылæлæгъæ хæдыккæнæу,
адыгæ шъуашæу сшлæгъæхæм бæрæ
тæгæгъушылæми, гъушылæу ахæлым-
кæ жъы хъухæрæп. Зæзæгыныгъæм
къытæгъушылæ «Толерантность» зы-
фиорæр. Адыгеим ихъарзынæш
къæзыгъæлæгъæрæ пкъыгъæхæу
Улапæ къышчылахыгъæхæм лæп-
къым итарихъ къæлæтæ. Адыгæ
шъуашæм идæхæгъи сайтымкæ зæб-
гъæлæгъæн лæлæккæш.

— *Юр, о кæлæу кæолæуатæ
шъхæаæ, адыгæ шъуашæм гукæ
нахъ зыфæдгъæзæ пшлæуæу.*

— Чыналæу лæпкæрæ зышчы-

псæурæм идæхæгъæ адыгæ
шъуашæм къырелогъыккæ.
Тишгæн-хæбзæхæр искус-
ствæм зæрæщышхæр
тишъуашæхæм лупкæу
ахæолæгъæ.

— *Адыгæ шъуа-
шæм тытæгъушылæ
зыхъукæ, Кавказ
шъолæрырæ тинæ-
лæгъæу кæууæ. Ащ
узæгъушылæсæкæ, сыда
уилофшлæгъæ къыцыбдæхæу
пшлæуæуæр?*

— Адыгæмæ къауæгъушылæи
зышчыгъæхæр лæпкæрæмæ
мæ аштæгъ, къæлæуæ, агу рихы
хъуыгъæ. Пачыгъæхæм яунагъæхæми
тишъуашæ ашæгъæфæдæ. Ащ къы-
кæрæр, сæ зæрæсæлæтæрæмкæ, адыгæ
лæпкæрæ чыналæу дахæу зышчы-
псæурæм гъуæлæшылæу илæхæр щæ-
гъæфæдæхæзæ, тыкæзæгъушылæу дæ-
унаим къыхыхæзæ, шъуашæр къы-
гъушылæу ары.

— *Олимпиадæ джæгунхæр
къызылæхыгъæм ытæкæ илæси
4 кæнагъæу культурæ програм-
мæу ащ фæгъæхыгъæм дæлажъæ-
хæу фежъæх. Ар дунæ шæпхæу
цытæ. Шъæцæ цыкæлæу Олим-
пиадæм уитворчествæкæ ухæ-
лажъæ пшлæуæуæ?*

— Ар мафæ кæс сызæгъушылæ-
сæрæ Иофыгъуу щыгъ. Олимпиадæ
джæгунхæм япхыгъæ шъуашæхæр
сыгу «шæнæргъуæ». Къæхæхышхæр
джыри сшлæпæрæп, лæпæкæ ар-

тистхæр къызæрæшъохæрæм, «Нал-
мæсымрæ» «Исæлæмæмрæ» якон-
цæртхæм гъушылæ хæхыгъæхæр са-
гъæшылæ.

— *Адыгæ шъуашæр «кæб-
гъæушылæ», ори «удæгъушылæ»
пшлæуæуæу уахæтæ къыокæуæ зæ
къысæпæлæгъæ.*

— Мастæр, Иуданæр, шæкæрæ —
ахæр пæ зыпыт Иофшлæгъæмæ ясæ-
пхы. Журналистым къæлæмыр
«иашæу» тæлæгъæ. Сурæтыш-мо-
дельерым игушылæ мастæмкæ
къæлæтæ. Иофшлæгъæу силæ цыфмæ
ясæгъæлæгъæу.

— *Музей шъхæф е унæ хæ-
хыгъæ уилæгон. Ащ культу-
рæмкæ тинагъæхæри тæгушылæ-
лæх, Иофыр лæкæлæнæуи тæ-
гушылæ. Интернетым имы-
зæкæуæ, уитворчествæ дунаим
щæгъæлæгъæуным пæе непæ
сыда уинæлæгъæу итыр?*

— Искусствæм ехылæлæгъæ кæ-
гъæлæгъæнхæм, концертхæм,
лæпкæ пчыгъæзæхæхæхæм сахæлæ-

жъæшт. Олимпиадæ джæгунхæу
Шъæцæ цыкæлæушхæм адыгæхæм
яшъуашæкæ, яшгæн-хæбзæхæмкæ,
культурæ инæу ялæмкæ закъышæ-
гъæлæгъæнæу сæгъæ.

— *Канадæ я XXI-рæ Кæмæфæ
Олимпиадæ джæгунхæр къызы-
лæуæуæуæуæхæм уеплъы-
гъæбæ?*

— Сеплъыгъæ кæдыеп. Кана-
дæ ичылпæрысхæу ижъырæ лæхъ-
аным цыпсæуштыгъæ лæпкæхæр
спорт зæнæкæкæуæм якæзылæуын
хæлæжæгъæх. Адыгæу Къæбæртæ-
Бæлкъарым, Къæрæцæ-Шæрдæжæ-
сым, Краснодар краим, Адыгеим
арысхæм якультури, ялæпкæ шъу-
аши Олимпиадæм къышæгъæлæгъæ-
нæу амал аратын фæе.

— *Адыгæ орæдыр цыжъын-
чынæу, адыгæ кæащæр къыца-
шылæнæу, адыгæ цæгъур къыцы-
зæлæхыгъæ, нæмыкæ Иофшæ-
бæхæри Шъæцæ цызæхæцæнхæу
огъæ?*

— Шъæцæ ижъыкæ цыпсæушты-
гъæ лæпкæхæм ятарихъ, ядæхæгъæ
Олимпиадæ джæгунхæм ахæлажъæ-
рæмæ ядгъæшлæушты. Тытхæуæс-
хæу тышчысшæтæ, жъы зыкæт Иоф-
шлæнхæр дгъæцæкæлæушты. Адыгæ
лæпкæрæ пæсæрæ лæхъаным зышчы-
псæуштыгъæ чыналæм ишгæн-хæбзæ
дахæхæр непи зетæхъæхæш, нæмыкæ
лæпкæмæ тидæхæгъæрæ тилæфы-
гъæрæ ядгъæшлæнхæм пæе Олимпиа-
дæм фæгъæхыгъæ Иофыгъомæ чанæу
тахæлæжъæшт.

— *Сайтæу къыпфызæлæхы-
гъæм зыуигомæгъушылæ, цыфмæ
сыда ащ къырауалæрæ?*

— Гъæзетæм къыхæуыгъæ тхы-
гъæхæу сиофшлæгъæ ехылагъæхæри
интернетым изгъотæгъæх, ашлæгъæ-
шлæгъæнæу ситворчествæ къыкæлæу-
члæх.

— *США-м, Тыркуем, Иор-
данием, Сирием, Москва, Те-
мыр Кавказым, нæмыкæмæи
уишъуашæхæр къацыбгъæлæ-
гъуæгъæх, адыгæхæр шлукæ ду-
наим цыагъæшлæх. Искусствæм
ылæныкæокæ сыда мы мафæ-
хæм анахъæу узытылæры?*

— Канадæ цыкæлæу Олимпиа-
дæр шлæхæу аухышт. Ащ дæгъуæ
хæтлæгъæрæ Шъæцæ цызæхæцæшт
Олимпиадæм щыдгъæфæдæн тлæ-
ккæш. Тилæпкæ итарихъ, ичылæу
ибаиныгъæ, икультура идæхæгъæ
дунаим нахышлæу зæрæшæшлæшт-
хæм сыдæлажъæ.

— *Юр, уиухæлæшылæхæр
къыбдæхъунхæу пфæсæю.*

— Тхæуæгъæпсæу.

Спортымрæ

пæуныгъæмрæ

Зæлукæгъу гъæшлæгъон

Мыекъуапæ ифутбол
командæу «Зæкæошныгъæм»
иветеранхæр кæлæушылæ-
ныбжыкæ спорт
еджæпæхæм зашчыгъæсæ-
хæрæм алукагъæх. Зæхæхæм
хæлæжæгъæх Парламен-
тымрæ Правительствæмрæ
якæулыкъушлæхæр,
спортым пышæгъæхæр.

Футболым иветеранхæу Алек-
сандр Щербак, Александр Пахом-
киным, Борис Литвиновым, Па-
вел Иваненкæм, Натхæо Адамæ, нæ-
мыкæмæи шлæжыым, пæуныгъæм
афæгъæхыгъæ къæбархæу къалотæ-
гъæхæм яхылагъæ тхыгъæхæр тигъæ-
зет къыхиуштыгъæ.

Футбол

Адыгæкæлæ ятæонæрæ хъуыгъæ

Краснодар краим футбол цыкæлæмкæ изæлæхыгъæ зæнæ-
кæкæуæм 1993 — 1994-рæ илæсхæм къæхъуыгъæ кæлæхæр ахæ-
лæжæгъæх. Адыгæкæлæ ифутбол командæу Хъаджæбыекæу
Муратрæ Тхæркæхæу Тимуррæ зипæцæм ятæонæрæ чылпæр
зæлукæгъæмæ къащыдихыгъæ.

Пæшлорыгъæш ешлæгъухæу къалæу Псыфабæ (Горячий
Ключ) цыкæлæгъæхæм Адыгæкæлæ ифутболистмæ æпæрæ чыл-
пæр къащыдахыгъæ. Тикомандæ иешлæгъухæр зæкæ къыхыгъæх.

Кæлæу Ейскæ цыкæлæгъæ ешлæгъу-
хæм Адыгæкæлæ ифутболистмæ
ухъащырыныгъæ дæгъу къащæгъæлæ-
гъуæгъ. Зæлукæгъуых ахæм къахыгъæ.
Новороссийскæ икомандæ зы ешлæ-
гъур тшлæуыш, æпæрæ чылпæр зæ-
нæкæкæуым къышчыфагъæшъошæгъæ.

Адыгæкæлæ ифутболистхæу зæ-
нæкæкæуым къышчыфагъæхæм нæ-
пæепæл шлухæфтынхæр къафашы-
гъæх. Александр Хариныр кæлæ-
пчæлæут анахъ дæгъуæкæ зæхæшæкæ-

хæм алытæгъæ. Ухъуамакæхæм къахæ-
гъæцыгъæрæ Уджыгъу Рæмæзан. Ма-
мыекæу Салбий анахъ дæгъуæ ылæ-
кæ шæшлæгъæ. Кæлæпчæмæ Иæуæор
зæкæми анахыбæрæ зæредидæгъæм
фæшлæ Мамыекæу Салбий шлухæ-
фтын шъхæф къыфашыгъæ.

— Тифутболист ныбжыкæлæхæр
гъогу техæнхæм, зæнæкæкæуæм

Нæкæлæгъæм итхæр зыгъæхъащыгъæр ЕМТБЛЪ Нурбий.